

The Project Gutenberg eBook of Lyyli: Viisinäytöksinen näytelmä, by Elvira Willman

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lyyli: Viisinäytöksinen näytelmä

Author: Elvira Willman

Release date: January 19, 2005 [EBook #14737]

Most recently updated: December 19, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LYYLI: VIISINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ ***

Produced by Matti Järvinen and PG Distributed Proofreaders.

LYYLI

VIISINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

Kirjoittanut
Elviira Willman

Ensimmäisen kerran esitetty Suomen Kansallisteatterissa 25 p. HELMIKUUTA 1903.

Näyttelemislupa pyydetty tekijältä.

Ensimmäisen kerran julkaissut
Yrjö Weilin 1903.

HENKILÖT

SIIVONEN, työmies.....Hra I. Lattu.
SIIVOSKA.....Rva O. Salo.
LYYLI, heidän tyttärensä.....Nti L. Högdahl.
TOLOSKA } {Rva M. Leino.
LINDBERGSKA } { " K. Suonio.
VIRTASKA } työmiehenvaimoja.....{Nti C. Silén.
ALASINSKA } { " M. Lähteenoja.
BÄCKLUNDSKA } { " H. Granfelt.
BÄCKLUND, nuori työmies, palvelee sotaväessä...Hra I. Kainulainen.
HELENA.....Nti E. Malm.
IIDU } { " A. Hildén.
HILMA } kolme lasta.....{—————
AKKU } {—————
MANDA.....Nti A. Auer.
VOSSIKKA.....Hra O. Tuulos.
BIRGER EKMAN } { " K. Veckman.
BERGENSTRÅLE } lääketieteen kandidaatteja.....{ " P. Ahlman.
ALLINEN } { " E. Kilpi.
TALONMIEHEN VAIMO.....Nti E. Niska.

AIKA: nykyinen, tapahtuu HELSINGISSÄ.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Siivosen huone. Perällä ovi, joka johtaa porstuaan, oikealla keltainen kakluunihella, pari sänkyä, rottinki varjostin punaisella kankaalla vuorattu, seinällä Kristus ristipuussa, Runebergin ja Topeliuksen kuvat; vasemmalla ikkuna, sen edessä pöytä, jolla myrtti; sohva, kirjahylly nurkassa. Huone on hyvin siisti. Lapsen vaunut. Kakluunin pellinnuorassa lapsen vaatteita kuivumassa.

1 kohta.

SIIVOSKA. VIRTASKA.

SIIVOSKA.

Istukaa nyt toki, Virtaska! Eihän teidän niin kova kiire ole. Minä kaadan teille kahvia.

VIRTASKA.

Ei minulla aikaakaan olisi, kun on lauantai-ilta ja isä tulee tuossa paikassa kotia työstä.—Minä toin nyt sen pyykin, joka oli pestävänä. Kova työ niissä vaatteissa oli, kun olivat niin likaiset. Tuota, minun täytyi antaa ne paikkaajalle, koska olivat rikki.—Tässä ne nyt olisivat: kuusi paitaa ja neljä paria alushousuja ja kaksi villaröijyä ja viisi paria sukia ja kaksitoista nenäliinaa. Katsokaa nyt itse!

SIIVOSKA.

Hyvä on. Kyllä minä teidän työnne tunnen.

VIRTASKA.

Ei hierominen niinkään lystiä ole, kun kädet ovat veriset entisten pyykinpesujen jälkeen, ettei tahdo saada yöllä nukutuksi, niin ne pakottavat. Kun rantimienkin pitää olla niin turvoksissa, ettei röijynhihaa aamulla yllensä saa. Pesepäs sitten aina puhtaaksi hiestyneitä, tahraisia vaatteita.

SIIVOSKA.

Kun oikein ajattelee, niin minusta tuntuu väliin, kuin eivät ihmisparat ehtisi huoahtaa, niin heidän täytyy tässä maailmassa rehkä. Maailmassa eletään, ja maailman touhunnassa unohdetaan se, mikä kalleinta on, sielun rauha.

VIRTASKA.

Voi, kun minun tekee oikein hyvää kuulla, että sunnuntaiamuna Siivonen nousee selvänä miehenä vuoteeltaan ja laulaa lapsensa ja vaimonsa kanssa hengellisiä lauluja. Ei monessakaan perheessä niin tehdä.

SIIVOSKA.

Kyllä Herra meitä tähän asti on hyvin johdattanut, ja maailman pahenuksesta varjellut, mutta meidän viimeinen päivämme ei ole vielä ehtoolla, ja paljon voi vielä muuttua, kun lapsetkin tulevat suuriksi.

VIRTASKA.

Onhan teillä vaan yksi tytär. Olisi edes poika.

SIIVOSKA.

Kyllä tyttäretkin voivat äidin sydäntä survoa,—älkää sanoko!— Kuinka moni on saanut tyttärensä turmeltuneena kotiinsa, varsinkin meikäläisistä.

VIRTASKA.

Ei luulisi sentään, että kaikki olisi ollut turhaa, kun on parhaansa mukaan koettanut.

SIIVOSKA.

Synti tulee niinkuin halla. Se ei tunnu, ennenkuin se on jo hävittänyt! Niin se on, niin se on.

VIRTASKA.

Ei teidän nyt sentään sovi itseänne soimata.

SIIVOSKA.

Ei ei! Mutta väliin minä ajattelen, enkö minä ole turhamielisyydessäni heittänyt lastani maailman viettelykseen, ja antanut hänen maistaa synnin puusta. Ja jos hän kerran käärmeen kiusauksesta lankee, niin täytyy minun huutaa: miksi laskin minä lapseni maailmalle, kun en voinut häntä varjella!— Voi, Virtaska, te ette tiedä mitä äidin sydän tuntee, kun hän tietää lapsensa olevan kotoa poissa. Joka isku, joka kohtaa hänen lastansa, se menee häneen kuin puukon pisto avoimeen haavaan, sillä niin on äidin sydän arka—

VIRTASKA.

Paikassaanko Lyyli nyt on?

SIIVOSKA.

Siellä hän nyt on. Menee joka aamu kello 8:lta, pääsee tunniksi päivälliselle ja vähäksi aikaa aamiaiselle ja 8:lta hän palaa kotiin.

VIRTASKA.

Paperikaupassako hän on?

SIIVOSKA.

Niin on. Aleksanterinkadun varrella. Minä ajattelin, mihin hänet pistäisin; ja kun hän ei jaksanut palvelukseenkaan mennä—

VIRTASKA.

Ei, ei—tietysti.

SIIVOSKA.

Jollain hänen pitää itseänsä elättää—

VIRTASKA.

Niin, niin—itseänsä elättää.

SIIVOSKA.

Eikä se mikään huono paikka ole, ei mikään sellainen, missä herroja käy.

VIRTASKA.

Niin aivan.

SIIVOSKA.

Niin pitäisi tuon säilyä.

VIRTASKA.

Kyllä luulisi.

2 kohtaus.

HELENA (lapsi sylissä). Edelliset.

SIIVOSKA.

Joko Helena saunasta palasi?

HELENA.

Jo. (Asettaa lapsen vaunuun, ottaa riepuja kuivauspaikasta. Hän on hento kalpea nainen, hyvin hiljainen).

VIRTASKA.

Kyllä kai minunkin pitää lähteä.

SIIVOSKA.

Istukaa te vaan. Minä kaadan teille toisen kupin kahvia!

VIRTASKA.

Ei—sitä—olisi tarvittu.

SIIVOSKA.

(Helenalle). Pianhan sinä palasitkin? Joko se ehdittiin saunoittaa se lapsi?

HELENA.

Saunassa oli paljon ihmisiä. Ja kun lapsi rupesi yskimään, täytyi minun kiiruhtaa pois. Raukka ei siedä kuumuutta.

VIRTASKA.

Kaunishan lapsi sentään on.

HELENA.

Onhan hän, raukka. Sanoivat laitoksella, ettei saisi kuumassa pitää, ettei veri nousisi päähän. On vähän levoton. Herää vähemmästäkin rasahduksesta. Minä kun olen ollut itsekin vähän levoton, ei ole voinut lapsikaan oikein menestyä.

VIRTASKA.

Helena on itsekin kalpea. Olette kai heikko?

HELENA.

Tuleehan sitä sellaiseksi.—Ei voi nukkua yöllä. Ei ruoka maistu, eikä se vähä, minkä syö, virkistytä. On kuin joku kalvaisi sydäntä.

VIRTASKA.

Ei Helenalla ole palveluspaikkaa vielä?

HELENA.

Ei ole. On kesäinen aika, ettei saa. Kävin tänään toimistossa. Lupasivat sieltä toimittaa.

VIRTASKA.

Kuka on luvannut ottaa lapsen hoidettavakseen?

HELENA.

Kyllä kai joku, jos sitä kyselee.

VIRTASKA.

Ventovierasko! On sekin surkeaa, kun täytyy jättää lapsensa vieraan huostaan. Ja noin pieni vielä! Onko se kuukaudentakaan vanha?

HELENA.

Kolmen viikon!

VIRTASKA.

Jaa.—Kun minä viimeisen tyttöni sain, se oli laitoksessa, oli siellä nuori tyttö, ei hän ollut kuudenkaantoista vanha—ja kuinka se raukka itki, se itki niin, että olisi luullut hänen sydämensä pakahtuvan. Ja kun hänen täytyi viedä lapsensa itse ristille. Ei ollut edes kummiakaan. Kuka senkin tytön oli onnettomaksi tehnyt?

SIIVOSKA.

Kuka!? Kysy sitä!

VIRTASKA.

Minun tuli niin sääli! Minun tuli niin sääli, että eikö miehellä ole sen verran omaatuntoa, että jättäisi tuollaisenkin raukan rauhaan!

SIIVOSKA.

Oma on syy.—Miksi uskoa heitä!

VIRTASKA.

Kun uskottelevat!—Kuinka kauan minäkin tässä istun! Isä antaa aika läksytyksen, kun ei ole puuro valmis eivätkä perunat pöydällä.— Hyvästi vaan ja kiitoksia paljon. Paikkaaminen maksaa markan ja pesusta olisi 3 markkaa. Ei kai se ole paljon?

SIIVOSKA.

Ei ole. Kyllä sen mielellänne tarvitsette.

VIRTASKA.

Kyllä! Hyvää yötä sitten. Kello käy jo yhdeksää. (pois).

3 kohta.

SIIVOSKA.

Kun ei Lyyli ole tullut kotia! Olisi hänen jo pitänyt ehtiä. Tahtoisitko puuroa, Helena?

HELENA.

Kiitoksia. Minä keitin itselleni iltapäivällä kahvia ja söin palasen funttaleipää.

SIIVOSKA.

Mitä se sellainen! Tekee vain pahaa. Ota tuosta lautasellinen puuroa!— Mistä sinä lapsellesikaan rintaa annat! Kyllä olet saanut nälkääkin nähdä.

HELENA.

Ei se mitään ole.—Kyllä vielä vaurastun.

SIIVOSKA.

Ei sitä niinkään vaurastu.—Ota nyt vaan ja syö. Oletko lapsenakaan koskaan saanut syödä kylläksesi? Ja siitä ei hevillä toivu—vaikka vieraankin ruokaan pääsisi. Pitäisi Lyylin jo tulla. Missä se tyttö viipyy?

HELENA.

Ei hän vaan lie lähtenyt huviretkelle?

SIIVOSKA.

Huviretkelle. Ei hän ole koskaan vielä sitä tehnyt—

HELENA.

Voisihan tämä olla ensi kerta.

SIIVOSKA.

Mitä sinä sanot?

HELENA.

Minä pelkään, että Lyyli on mennyt jonnekin kävelemään. Kyllä hän jo muuten olisi kotona.

SIIVOSKA.

Että se olisi? Lapsellinen minäkin olen. Onhan hän jo aika ihminen, eikä hän huonojen ihmisten seurassa kulje.—Mutta kyllä olisi ollut parempi, että hän olisi käynyt kotona.

HELENA.

Ei olisi kai ehtinyt.

SIIVOSKA.

Niinhan se on.—Niin kai!—Ruvetaan me vaan syömään. Ei isä tule pitkään aikaan kotia; kun meni työväenyhdistyksen kokoukseen.—Tule nyt Helena. Kyllä lapsesi siellä säilyy.

HELENA.

Minä puhelin äsken Iidan kanssa. Kyllä hänkin on kipeän näköinen, niin kalpea, että oikein pahaa teki.

SIIVOSKA.

On sekin ihminen! Ahdistaa rintaa ja hengitys käy kuin kiveä vetäisi savupiippua ylös, mutta hekumassa elää!—Kun näkee ne lapsetkin. Pojan on jalka kipeä—seisoo kyhjöttää talvipakkasessa portin edessä ja on niin viluissaan, että on ihan musta kasvoiltaan—mutta ei mene sisään. Kuka sitä komentaisi? Äiti on työssä ja tytöt juoksevat omia teitänsä. Kuinka lienee raukkojen ruuankin laita? Ei muuta syödä kuin kahvia ja leipää. Minkälaisia ihmisiä sellaisellakin hoidolla kasvaa, sitä minä en ymmärrä.

HELENA.

Se on surkeaa!

SIIVOSKA.

Jos ne tytöt vähän ajattelisivat, ennenkuin he syöksevät itsensä ja viattomat lapset tuollaiseen tilaan. Mutta ei—ei ajatella mitään—

HELENA.

(Huoahtaa). Ei.

SIIVOSKA.

Ja sinunkin, Helena paran, piti samalla lailla käydä. Älä nyt itke. Ei se nyt enää itkusta parane. Mutta sääli on sinua. Sinä olet sentään kiltti ja hyvä tyttö. Et sinä onnettomuuttasi olisi ansainnut—mutta synti oli sinullekin mieluinen.—Jos en minä tätä olisi omilla silmilläni nähnyt, en minä olisi muiden puhetta uskonut.

HELENA.

(Hymyilee raskaasti.) Synti, synti! Ken meistä sitä synniksi luulee, kun se näyttää niin helpolta?

SIIVOSKA.

Se on siis kuin noiduttua! Ei pidä monenkaan tytön siitä synnistä vapaa olla. Ja mikä sinutkin siihen saattoi?

HELENA.

Ajattelemattomuus ja—vereni.

SIIVOSKA.

Olethan sinäkin synnissä siinnyt.

HELENA.

Äiti oli tulisenverinen kuin minäkin. Minä jaksoin toki kauemmin sitä vastustaa, sillä minä olin vanhempi langetessani—

SIIVOSKA.

Olisi sinun sentään pitänyt ajatella, kun tunsit äitisi teot—

HELENA.

Kyllä minä ne tunsin. Te ette Siivoska tiedä, missä haahmussa viettelijä tulee.—Kyllä synti kauneuden leiman saa, kun se omia himojamme hivelee.—Eikä tehtyä voi enää tekemättömäksi tehdä.

SIIVOSKA.

Pitäisi sinunkin onnettomuutesi Lyyliä varoittaa.

HELENA.

Pitäisi, vaan hän ei sitä ymmärrä. Hän luulee oman syntinsä oikeaksi. Niin se jokaisen on.

SIIVOSKA.

Voi Herra, jos minun vielä sekin päivä nähdä täytyy, että tyttäreni lapsi käsivarrella luokseni saapuu, eikä sillä lapsella ole sijaa ihmisten joukossa, silloin kuolisin suruun.

HELENA.

Kyllä siihen tottuu. Ei ihminen surusta kuole.

SIIVOSKA.

Voi sitä Lyyliä, joka saattaa minut tällaiseen tuskaan! Minä menen katsomaan Hellmannille. Sieltä näen, jos hän menee ohitse. Hoida sinä tulta ja pane isälle puuroa vatiin, kun hän tulee kotiin. (Pois.)

4 koht.

TOLOSKA. HELENA.

TOLOSKA.

Hyvää päivää. Onko täällä kukaan kotona?

HELENA.

Ei ole kukaan muu kuin minä. Mutta kyllä Siivoska pian palaa. Meni vähän asialle.

TOLOSKA.

Kenenkä lapsi tuossa makaa?

HELENA.

Minun.

TOLOSKA.

Hyvä Jumala! Ja milloinka se?! Voi, onko se Helenakin. (Helena purskahtaa itkuun).—Niin. Noh!—Ei sitä enää voi auttaa. Poikako se on vai tyttö?

HELENA.

Poika.

TOLOSKA.

Meilläkin on kolme poikaa. Sinne ne jäivät nukkumaan isän kanssa. Minä pesin astiat ja ajattelin, että menen tässä entisiä hyirykumppaneitani katsomaan. Mitenkä ne jaksavat?

HELENA.

Kiitos hyvin. Kyllä Siivoska on kaltaisensa.

TOLOSKA.

Niin sekin ihminen tekee työtä kuin päivätyömies ja lapsensa tähden vaan. Kyllä minua monta kertaa harmitti, kun näin kuinka äiti hommasi ja hyöri ja tytär kävi vapaana kuin mikäkin mamselli. Mikä siitäkin etanasta tulee, minä ajattelin usein itsekseni.

HELENA.

Lyyli kävi koulua.

TOLOSKA.

Koulua, koulua. Kyllä se silti olisi voinut työtä tehdä. Ei se olisi ollut muuksi kuin ruumiin terveydeksi. Minun teki usein mieli sanoa Siivoskalle, että älä kasvata lastasi noin veteläksi, kyllä sinä sen sopan kerran niellä saat. Mutta mitä minä? Minä olin vanhanaikainen. Siivoska rakasti lastansa ja luuli, että se raukka oli niin heikko.

HELENA.

Heikko Lyyli on ollutkin.

TOLOSKA.

Heikko! Niin, kun ei sen verran ruumiilliseen työhön pakoitettu, että olisi edes ruoka maistunut. Kun

minä näen kuinka äitien täytyy hyöriä ja pyöriä, passata ja pestä pyykkiä, ja tyttäret istuvat vaan kädet ristissä ja lukevat romaaneja, niin—ei siitä ajan pitkään hyvää tule, sen minä sanon.

HELENA.

Jos nyt yksi—

TOLOSKA.

Niin yksi ja yksi!—Ja sillä tavalla kaikki. Pitääkö se sitten olla huonoa työtä jos palvelee?—Eikö kunnan ihmisten lasten sovi enää tehdä ruumiillista työtä ja tulla kunnan työmiesten vaimoiksi! Olkoot vaan koulutettuja.—Mutta että he vaan seisoisivat jossain paperikaupassa ja hakisivat herroja—niin, sen minä sanon, että huonosti se leikki loppuu.

HELENA.

Kyllä Lyyli on koettanut pysyä pahasta poissa.

TOLOSKA.

Niin on, niin on! Mutta pahalla on monta paulaa! Ja moni on ottanut katinkullan kullaksi.—

HELENA.

Mitä te sitten tekisitte?

TOLOSKA.

Panisin tyttäreni lattiaa pesemään, sillä lattia on kuitenkin pestävä!

5 kohta.

SIIVONEN. Edelliset.

TOLOSKA.

Kas siinähan on Siivonen! Hyvää päivää. Minä olen jo tässä hyvän varttitunnin istunut ja pauhannut, niinkuin minun tapani on. Ja haukkunut ihmiskuntaa. Kyllä te minut tunnette.

SIIVONEN.

Noh, kuinka teillä jaksetaan!

TOLOSKA.

Kiitos kysymästä, mainiosti. Me pidämme niin siitä uudesta kortteeristamme! Eikä se työmies kadu, joka laittaa itselleen oman talon, ettei tarvitse isäntien pahoista seinistä antaa sitä, minkä töin tuskin ansaitsee. Ajatelkaa, 20 ja 30 markkaa kuussa ilman puita ja öljyä ja ruokaa, mokomista kosteista hökkeleistä.—E—ei. En minä sitä päivää koskaan kadu, kun minä sanoin meidän ukolle, että sissoo, nyt mekin mennään puulaagiin ja hommataan oma talo.—Kun ette tekään Siivonen.

SIIVONEN.

Kun me tässä vanhoiksi tullaan, niin me lähdetään maalle.

TOLOSKA.

Mikä teidän on hätänä, kun on tuo yksi tytär vaan, ja hän joutuu tietysti pian naimisiin, ettei teidän tarvitse muuta kun käydä kahvilla vaan, mutta meillä kun on kolme poikaa, niin pitää kai yhdellä olla kamari, minne akkansa vie, jos niin pitkälle päästään.

SIIVONEN.

Kyllä tuo talojen rakentaminen yhtiöissä on mainio, en minä sitä voi kieltää.

TOLOSKA.

Noh Herran ihme, kun ei ihmisillä saanut enää lapsiakaan olla, sillä silloin ei saanut huoneita. Lapset muka huusivat pihalla ja häiritsivät muitten hyyryläisten rauhaa. Eivät suinkaan ne puukappaleita ole ne raukat. Ja kuin eivät ne herrojenkaan lapset osaisi huutaa, mutta työmiehen lapset ne raukat ovat kuin saastutus.—

SIIVONEN.

Noh, noh!

TOLOSKA.

Joskus ihminen sydämensä purkaa. Minua oikein sapettaa. Tuossa eräs muurarin vaimoraukka, ei saanut huoneita, vaikka maksoi hyyrynsäkin etukäteen.—Hänellä oli muka liian paljon lapsia. Noh, kuka niitäkään viitsisi pitää, jollei työmies tolvana? Eiväthän ne herrasväet viitsisi sitä vaivaa nähdä. Ja lapset ne sentään joskus maata kyntävät, ettei nälkään kuolla.

SIIVONEN.

Toloskan pitäisi puhua työväenkokouksessa.

TOLOSKA.

Minä!—En minä minnekään kokoukseen mene.—Mutta kyllä minä tässä väliin sydämystyn, kun minä maailman menoa katselen.—Ja minä olenkin jyrkkä, kun minä suutun.

SIIVONEN.

Kyllä väliin tahtoo ihminen väkisinkin suuttua, mutta ajattelee silloin, että kuka tietää, mikä hyöty on siitä ja siitäkin asiasta. Ihmisen luonto on niin kankea taipumaan. Ja ehkä me olemme usein liian pikaiset Herran töitä mestaroimaan.

TOLOSKA.

Niin te sanotte! Mutta kun sattuu omaan nahkaan, kyllä kiljahdatte! Teillä ei ole vielä suruja ollut.

SIIVONEN.

Herra meitä niistä varjelkoon.

TOLOSKA.

Tuota—asialle minä tänne oikeastaan tulinkin.—Minä tulin pyytämään, että ettekö tulisi meille kahville ensi sunnuntaina, kun me vihitään uusi kortteerimme kahvikesteillä.

SIIVONEN.

Kiitoksia paljon vaan. Mitä akka siihen sanoo. Hänen on aikomus lähteä maalle mattoja kutomaan.—Saa nyt nähdä.

TOLOSKA.

Tulkaa nyt vaan uutta taloamme katsomaan! Ehkä teidänkin tulee halu ruveta samanlaiseen hommaan. Sanokaa terveisiä Siivoskalle. Kuinka hän on jaksanut?

SIIVONEN.

Sellainen on ollut kuin ennenkin. Vähän valittaa, että pistää sydämessä. On jo käynyt vanhaksi ja väsyneeksi.

TOLOSKA.

Liian paljon työtä tehnyt ijässään.—

SIIVONEN.

Niin kai se on.

TOLOSKA.

Ja Lyyllillä on paikka?

SIIVONEN.

Paperikaupassa.

TOLOSKA.

Ei kai ehdi auttaa äitiä ollenkaan kotiaskareissa?

SIIVONEN.

Mitä hän!

TOLOSKA.

Niin mitä hän! Ja käy aina hienoissa vaatteissa.

SIIVONEN.

Täytyy käydä, kun on ihmisten joukossa.

TOLOSKA.

Niin! Ei voida ruumiillista työtä tehdä—ei.—Lukee kai joutohetkillään, on kadulla kävelemässä!

SIIVONEN.

Kai on.—En minä aina tiedä.

TOLOSKA.

Ette!—Voi, voi!—En minä vaan!

SIIVONEN.

En minä sille mitään voi. Se on äidin asia.

TOLOSKA.

Niin on—niin! Kyllä minun täytyy lähteä. Hyvästi vaan. Käykää sunnuntaina katsomassa. Kai Lyyllilläkin on senverran aikaa, vaikka hänellä nyt on paljon muita tuttavvia.—

SIIVONEN.

Kyllä me sitten tullaan.—

TOLOSKA.

Ja Helena käy myöskin katsomassa.—Kyllä meillä on sinullekin pannu lämpimänä.—

HELENA.

En voi, kun lapsikin on levoton.

TOLOSKA.

Niin se on, Helena parka!—Hyvästi nyt vaan ja Jumalan haltuun. Jos jotain tarvitsette, niin käykää Tolosella hakemassa, kyllä meillä annetaan, jos on.—Hyvästi!

SIIVONEN.

Hyvästi!

6 kohta.

SIIVONEN. HELENA.

SIIVONEN.

Tuo Toloska on hyvin hyvä ihminen, mutta hän pauhaa liian paljon.

HELENA.

Noh niin! Lyyliäkin moitti. Sanoi, ettei pidä siitä, että olette häntä liian paljon säästäneet.

SIIVONEN.

Niinkö sanoi! En minäkään sitä oikein ole tahtonut, mutta äiti on ollut niin heikko luonteeltaan.— Työihmisen minä olisin tahtonut siitä tehdä, mutta kun se pienestä asti on ollut semmoinen krääkkä.— En minä sitten ymmärrä.—

HELENA.

Sitä pelkäsi, että surua se teille tuottaisi.

SIIVONEN.

Sitäkö pelkäsi?! Missä hän nytkin on?

HELENA.

Äiti lupasi mennä katsomaan.

SIIVONEN.

Kello käy jo kymmenettä—

SIIVOSKA. (tulee).

HELENA.

Ei Lyyliä vielä näkynyt?

SIIVOSKA.

Ei!—Joko isä on saanut ruokaa?

HELENA.

Jo. Toloska kävi äsken täällä.

SIIVOSKA.

Mitä hän tiesi?

HELENA.

Pauhasi vähäsen.

SIIVOSKA.

Niinhän hän aina tekee.

SIIVONEN.

Toloska on hyvin rehti ihminen. Ei opeta lapsiaan laiskuuteen.

SIIVOSKA.

Enhän minäkään sitä tee.

SIIVONEN.

Ei tiedä.

SIIVOSKA.

Aina sinä minussa syytä löydät.

SIIVONEN.

Missä tyttö nytkin viipyy?

SIIVOSKA.

Eihän hän montakaan kertaa ole poissa ollut.

SIIVONEN.

Ei tarvitsisi olla niitäkään kertoja.

SIIVOSKA.

Kyllä minä sen Lyyliille sanon.

SIIVONEN.

Aina siitä tytöstä saa riidellä.

SIIVOSKA.

Se on nyt, vaivainen, sellainen riitakapula.

SIIVONEN.

Sinä sitä aina hemmoittelet. Jos minä vähäisen ärjähdän, heti se rupee itkemään ja sinä väliin.

SIIVOSKA.

Lyyli on nyt kerran niin arka luonnostaan.

SIIVONEN.

Arka! Lukee ja saa päänsä pyörälle.

SIIVOSKA.

Älä nyt riitele, Siivonen! Voi tulla suurempiakin vastuksia, kuin mitä hänestä on.

SIIVONEN.

Kyllä hänessäkin on jo tarpeeksi.

7 kohtaus.

IIDU. Edelliset.

SIIVOSKA.

Mitä Iidu näin myöhään tahtoo?

IIDU.

Äiti lähetti pyytämään, että jos Siivoskalla olisi antaa roppia.—

SIIVOSKA.

Onko äiti taas kipeä?

IIDU.

On.

SIIVOSKA.

Ahdistaako taas?

IIDU.

Ahdistaa.

SIIVOSKA.

On sekin surkeaa. Tuossa on tippoja, 20 tippaa. Onko äiti ollut päivän pyykillä?

IIDU.

On.

SIIVOSKA.

Mene nyt. Älä särje pulloa.

IIDU.

Hyvästi!

SIIVOSKA.

On sekin! Nyt Manda asuu siellä, kun Alasinska ajoi hänet heiltä pois, sen Alasinin veljen tähden—ja millaista elämää ne nyt siellä pitävät ihan lasten silmien alla. (ulkona). Hyvää iltaa Bäcklundska. Vastako tekin työstä palaatte?—Väsytys on?—Ja ukko tulee sunnuntaiksi kotiin! Niin, niin!—Odottaahan sitä sopii. Kun on niin kiltti ja hyvä mies. Hyvää yötä! (sisällä). Sellaista se on, kun on ihmisellä hyvä mies niinkuin Bäcklund. Sekin on merkillinen pari. Akka pesee pyykkiä ja ansaitsee rahaa, kun ukko on kasarmissa. Ja he ovat niin onnelliset. Mutta kun on sellainen kuin mitä Alasinskalla on. Eilen taas oli juovuksissa.

SIIVONEN.

Ei tarvitse sellaista ottaa.

SIIVOSKA.

Kun on jo yksi lapsi kainalossa—eikä mies—

SIIVONEN.

Olisi pysynyt yksinänsä.

SIIVOSKA.

Mikä sitten parasta lie?—Ei aviottoman lapsen äitinäkään ole lystiä olla.

SIIVONEN.

Ei tarvitse uskoa miehiä, jotka sillä tavalla elävät, että tekevät tytön onnettomaksi.

SIIVOSKA.

Ei pitäisi, mutta kuka tässä on aina niin viisas.

8 kohta.

LYYLI. Edelliset.

SIIVOSKA.

Siinä sinä vihdoin olet! Missä sinä olet ollut?

LYYLI.

Korkeasaarella!—Anteeksi, äiti, etten ehtinyt tulla kotiin sanomaan.
Me lähdimme niin äkkiä.—

SIIVOSKA.

Älä toista kertaa sillä tavalla lähde.

LYYLI.

En, äiti.

SIIVOSKA.

Tuossa on puuroa! Ota lusikka kaapista ja syö.—Me olemme väsyneet ja menisimme maata.

LYYLI.

Minun ei ole nälkä, äiti!

SIIVOSKA.

Oletko syönyt jo?

LYYLI.

Olen.

SIIVOSKA.

Missä?

LYYLI.

Me söimme siellä! Oli niin kaunista, ettemme malttaneet sieltä lähteä. Istuimme sillä kukkulalla, joka on Viaporin päin—ja katselimme kuinka aurinko laskee.—Se oli niin ihanaa. Kun tulimme alas, niin menimme verannalle. Siellä herrat tarjosivat meille teetä.

SIIVOSKA.

Mitä herroja?

LYYLI.

Kolme tohtoria!—

SIIVOSKA.

Mitenkä sinä olet tullut heidän tutukseen?

LYYLI.

Toisten tyttöjen kautta! Niinhän aina tullaan tuttaviksi.

SIIVOSKA.

Mikä niitten nimi on?

LYYLI.

Tohtori Bergenstråle, tohtori Allinen ja tohtori Ekman.

SIIVOSKA.

Professorin poika?

LYYLI.

Niin.

SIIVOSKA.

Ja sinä—

LYYLI.

Hän on hyvin hyvä minulle.

SIIVOSKA.

Älä liian usein mene hänen seuraansa. Sen minä sanon.

LYYLI.

En, äiti.

SIIVONEN.

Joko sinä rupeat vuodetta laittamaan? Minä menisin nukkumaan.

LYYLI.

(Helenan luona). Onko lapsi terveempi?

HELENA.

On.

LYYLI.

Saanko minä aukaista akkunan? Täällä on niin kuumaa.

SIIVONEN.

Kyllä sinä tämän kuumuuden kestät.

LYYLI.

Päätäni kivistä.

SIIVONEN.

Tule varhemmin kotiin, äläkä juokse kapakoissa.—Kyllä tämä oli ensimmäinen ja viimeinen kerta, kun se tapahtui. Et sinä ainakaan minun luvallani sinne toistamiseen mene.

LYYLI.

En, isä!

SIIVOSKA.

Soh! Pane nyt nukkumaan, Lyyli. Huomenna me mennään kirkkoon—on Pyhän Kolminaisuuden sunnuntai.—Ja sitten me menemme Toloselle kahville.

HELENA.

Toloska käski Lyyliä erityisesti.

LYYLI.

Kyllä minä tulen, äiti.

SIIVONEN. (Riisuutuu).

Ja kaikki tohtorit jääkööt unohduksiin. Ne eivät ole työmiehiä. Eikä heidän tarvitse meikäläisten kanssa seurustella. Siitä ei ole muuta kuin harmia, muista se! Tässä tuonoin oli Työmiehessä kirjoitus,

millaista elämää ne pitivät siellä Lastenkodonkadulla—

LYYLI.

Isä!

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

Samassa paikassa kuin edellinen.

1 kohtaus.

LYYLI. BIRGER.

BIRGER.

(Äkkiä sisään).

LYYLI.

Sinä tulit!—Voi kuinka aika kävi pitkäksi sinua odottaessa. Eihän kukaan vaan nähnyt, että sinä tulit?

BIRGER.

Minä olen sinua niin ikävöinyt.—Tule tänne, että saan sinua oikein katsella. Sinä—sinä—ihana—sinä jumaloitava—

LYYLI.

Kuinka oikeassa olit kun sanoit, että voi löytyä puhdasta rakkautta teidän herrojen ja meidän työmiesten tyttärien välillä—

BIRGER.

Ethän sinä ole palvelijatar.

LYYLI.

Mutta minä olen kuitenkin samaa säätyä kuin he!—Sinä olet niin hieno, niin ylhäinen, niin lahjakas.

BIRGER.

Kuinka täällä on rauhallinen olla! Niin viileää, niin viileää! Ah, jos sinä tietäisit, kuinka levotonta elämää minä vietän. Mutta älkäämme puhuko siitä, sillä nyt on kevät, nyt minä olen nuori, nyt minä tahdon rakastaa, ja sinua, sinua minä rakastan kuin naispuhtautta, kuin kevättä, kuin sen ihaninta mahlajuomaa!—Nyt minä tahdon olla onnellinen.

LYYLI.

Täytyykö sinun välttämättömästi elää tuota elämää, jota sinä elät?
Täytyykö sinun rasittaa itseäsi?

BIRGER.

Täytyy.—Isä on professori. Minun täytyy suorittaa tutkintoni samalla loistolla kuin hänkin, minä en saa olla ala-arvoisempi numeroissa.

LYYLI.

Sinusta tulee siis tohtori?

BIRGER.

Ensi vuonna.

LYYLI.

Eikö ole ollut ikävä lukea?

BIRGER.

On kyllä välistä.

LYYLI.

Ja silloin—

BIRGER.

Silloin minä heittäydyn hurjisteluun.—Vaan älä puhu siitä! Se saa minut pahalle tuulelle taas. Ja minä tahdon sinun luonasi olla iloinen —sillä sinä olet todella herttainen tyttö.

LYYLI.

Enkö ole muuta kuin herttainen?

BIRGER.

Kiltti, suloinen, armas—(suutelee).

LYYLI.

Älä suutele niin hurjasti.

BIRGER.

Minun on ollut niin ikävää—Laske kätesi otsalleni!—Se tekee niin hyvää.

LYYLI.

Onko raskasta käydä klinikassa?

BIRGER.

Ei! Minä pidän siitä työstä. Se on kuin ihmiskunnan perkaamista.— Kaikki mätä leikataan pois—ja kaikki terve pannaan puhtaisiin liinavaatteisiin. Se on niin ihanaa saada leikata mätää pois.

LYYLI.

Ja lohduttaa kärsiviä.

BIRGER.

Ja lohduttaa kärsiviä. Mutta maailmassa on niin paljon kärsimystä, ettei sitä jaksata ajatella. Väliin kun minä lähdän klinikan ikävistä saleista, missä ei näe muuta kuin kärsivän näköisiä, kalpeita kasvoja, jotka eivät voi nauraa—ei ikinä enää nauraa, sillä kuolema on alkanut työtänsä heidän ruumiissaan, on minun niin raskas olla.

LYYLI.

Älä puhu siitä, älä puhu kuolemasta!

BIRGER.

Niin, en tahdo sitä ajatella, tahdon uskoa, että elämää voi elää— niinkuin me, jotka olemme nuoret, jotka voimme rakastaa, kauniisti, puhtaasti, lämpimästi rakastaa.

LYYLI.

Birger! Minä ihailen sinua.

BIRGER.

Ihaille sitä tunnetta, joka nyt vapaasti rinnassani riehuu. Se ei tapahdu muulloin kuin elämäni pyhäpäivinä. Muuten se uinuu rinnassani ja riutuu.

LYYLI.

Ovatko kaikki toverisi tuollaisia kuin sinä?

BIRGER.

Eivät lapsi kulta. Ne ovat fakkimiehiä.

LYYLI.

Oletko sinä sellainen?

BIRGER.

En! Minä olen haaveilija. Ja nyt, niinkauan kuin olen sinun luonasi, onnellinen haaveilija. Minun on niin hyvä olla. Tahtoisin tähän kuolla. Ja kuitenkin tiedän, etten uskaltaisi sitä tehdä.

LYYLI.

Birger?

BIRGER.

(Hellästi). Mitä?

LYYLI.

Rakastatko minua? Voisitko sinä rakastaa minua? Ihan täydellisesti— tarkoitan. Sano, sano.

BIRGER.

En tiedä—uskallanko.

LYYLI.

Ja mikset?

BIRGER.

Siksi että.

LYYLI.

Että—?

BIRGER.

Että minä olen sinua heikompi, taikka siksi että tahdon olla sinua järkevempi.

LYYLI.

Menetkö illaksi kaivuhuoneelle taas?

BIRGER.

Miksen menisi? Eihän se ole mikään mestauslava.

LYYLI.

Hurjistelemaan. Niinhän se on kuin mestauslava sinulle! Olethan heikko —sanoithan sen itse. Älä mene tänään Kaivopuistoon! Mene kotiin—

BIRGER.

Nukkumaan kuin pienet kiltit lapset—

LYYLI.

Niin.

BIRGER.

Ja huomenna?

LYYLI.

Jälleen nukkumaan.

BIRGER.

Ja ylihuomenna? Nukkumaan—kunnes—sen saan, jota rakastan. Ja hän tulee silloin minun luokseni kotiin.

LYYLI.

Birger!

BIRGER.

Tule sinä minun luokseni, niin minä menen kauniisti kotiin. Joka ilta, niin. Me olisimme yksin suuressa huoneistossa—siellä on niin vilpoisata. Sinä kävelisit siellä kuin kotonasi; minä soittaisin sinulle. Jos tietäisit mikä uusi kaunis pianino minulla on. Ei kukaan ole kotona koko suuressa huoneistossa, ei koko käytävässä. Ei kukaan meistä juoruaisi—ei kukaan. Tuletko?

LYYLI.

En tule?

BIRGER.

Mikset? Pelkäätkö?

LYYLI.

Pelkään. Ihmiset eivät ymmärtäisi meidän tekoamme.

BIRGER.

Siksi ihmiset ovat liian typerät!

LYYLI.

Tahi ehkä me olemme väärässä?

BIRGER.

Väärässä! Siksikö että meillä kerrankin on yksi elävä tunne, yksi oikea tunne.

LYYLI.

Vaan ei Jumalan sääntöjen mukaan oikea.

BIRGER.

Siinä sitä ollaan. Vai ei Jumalan sääntöjen mukaan! Ole sitten säännöllinen! Me eroamme iäksi.

LYYLI.

Ah!—Erotkaamme! Se on ehkä parasta.

BIRGER.

(Vitkaan). Erotako?—Siis pieni seikkailu vaan sinulle kuin minulle.
—Sinulle ensimmäinen, minulle yksi kymmenien joukossa.

LYYLI.

Ei!

BIRGER.

No rakasta minua sitten kerran ja pelkäämättä. Minä rakastan sinua todellakin Lyyli.

LYYLI.

Birger!

BIRGER.

Älä siitä niin suurta melua pidä! Se on heikkoa ja huonoa, vaan se on kuitenkin sellaista, josta olen joskus uneksinut. Minä kaipaen sinun rakkauttasi. Voisin langeta polvilleni sinun eteesi ja ihaila sinua, sinun silmiäsi, sinun katsettasi, sinun suutasi, sinun pientä vakavaa kasvonilmettäsi ja koko sinun olentoasi. Minä voisin pusertaa sinut kuoliaaksi syleilyilläni.

LYYLI.

Oi, jos tietäisit mitä tuskia minä kärsin, kun sinä olet mennyt, minä pelkään, että sinä unohdat minut, että sinä kerrot minusta tovereillesi, ja he nauravat.

BIRGER.

Lyyli!

LYYLI.

Niin, niin! En minä olisi ainoa, josta niin kerrotaan. Mitenkä olisin onneton, jos minä sellaista itsestäni kuulisin!

BIRGER.

En minä sinusta mitään kerro.

LYYLI.

Vaan jos me läksisimme jonnekin soutelemaan, vuokraisimme veneen Sanvikin sillasta. Läksisimme kauas ihmisten joukosta metsäisten rantojen keskelle. Se olisi niin ihanaa.

BIRGER.

Minä koetan päästä vapaaksi klinikasta.

LYYLI.

Ja kun sinä olet noin vaatimattomassa puvussa, ei kukaan voi sinua epäilläkään. Sinä voit olla vaikka minun sulhaseni. Siksi minä olen sinut valehdellut näille akoille. Älä suutu! He näet ovat nähneet sinun saattavan minut portille. Ja he heti pitämään neuvottelua, kuka sinä olit. Äiti yksin tietää, kuka sinä olet.

BIRGER.

Äiti!

LYYLI.

Minä en voinut sitä äidiltä salata. Minun täytyi hänelle sanoa, että olit minun tuttavani ja että sinä olit hyvin hyvä minulle.

BIRGER.

Ah!

LYYLI.

Mitä sinä ajattelet? Sinä olet niin kummallisen näköinen.

BIRGER.

En minä mitään ajattele, en kerrassaan mitään. Ja nyt hyvästi! Anna minulle vielä yksi suudelma! (Suutelee). Kyllä sinä todellakin olet hyvä minulle, Lyyli. (Pois).

2 kohta.

LYYLI. LINDBERGSKA.

LYYLI.

(Hengittää syvään). Minä pelkään, minä pelkään niin. (Naputetaan). Sisään!

LINDBERGSKA.

Minä näin, että Lyylillä oli vieraita. Joku tuttava varmaankin?

LYYLI.

Hän on maalta kotoisin—vanha tuttava meille—

LINDBERGSKA.

Palveleeko hän kaupungissa?

LYYLI.

Hän on kauppapalvelija.

LINDBERGSKA.

Riijaako se Lyyliä?

LYYLI.

Ei! Käy muuten vaan tervehtimässä.

LINDBERGSKA.

Kaunis mies ja niin stoltti ja fiini käytökseltään. Olisi melkein herraksi luullut.

LYYLI.

Lindbergska istuu. Minä tarjoon kahvia.

LINDBERGSKA.

Ei tarvita. Oikein doppabullako Lyylillä on? Minä tulinkin vaan katsomaan, onko Lyyli kipeä, kun ei ole ollut tänään työssä.

LYYLI.

Minulla on ollut vähän päänkivistystä.

LINDBERGSKA.

Sen minä hyvin käsitän. Lyyli on ollutkin näinä päivinä niin huonon muotoinen, niin väsyneen näköinen ja posket niin pleikit. Puodissa seisominen kai rasittaa?

LYYLI.

Rasittaa se.

LINDBERGSKA.

Yksinkö Lyyli täällä iltasin on, koska ei Heleenaakaan näy?

LYYLI.

Helena on saanut paikan. Lapsi on vieraalla.

LINDBERGSKA.

Eikös Lyylin tule vähän ikävä olla täällä yksin tuon ukon kanssa? Ja sekin on iltasin usein vielä työssä ja kokouksessa. Missä lie? Jonkun pitäisi ottaa sällskaapikseen.

LYYLI.

En minä tarvitse. Minulla on muuta seuraa.

LINDBERGSKA.

Lyyli näyttääkin olevan iltaisin poissa. Tuota, se tuttavako kutsuu, koska näkyy jäljäävän?

LYYLI.

Tahdotteko te vielä kahvia?

LINDBERGSKA.

Ei kiitoksia. Kyllä minä jo sain. Lyyli tulee joskus meillekin istumaan, kun on aikaa.—Kas Alasinska, mitä te tiedätte?

3 kohta.

ALASINSKA. BACKLUNDSKA. BÄCKLUND. Edelliset.

ALASINSKA.

Tulin vaan katsomaan. Kun se Manda on taas haalannut miehiä viime yönä sinne sisään. Muutamat olivat sisällä, ja muutamat seisoiivat ulkona ja löivät ruudun rikki. Sanottiin olleen sylinteriherroja joukossa.

LYYLI.

Ah!

LINDBERGSKA.

Mikä ihme siinä! Herrat ne iltaisin kulkevatkin.

LYYLI.

Älkää puhuko! En minä kärsi aina herroja moittittavan.

LINDBERGSKA.

Tosi asia se on. Mitä sitä kuiskata tarvitsee?! Kehtaavatkin tulla ihmisten ruutuja rikkomaan.

ALASINSKA.

Bäcklundska oli pelästynyt niin kauheasti ja tietäähän sen, kun keskellä yötä ruutuja rikotaan. Ajatteli, mitä varkaita olivat. Isännän pitäisi ajaa sellaiset ihmiset kuin Iida ja Manda mäelle. Asukoot siellä, kyllä tarkenevat!

LYYLI.

Ei!

LINDBEROSKA.

Vai lämpimät huoneet sellaisille vielä.

LYYLI.

Ah!

LINDBEROSKA.

Hirveästi se sinuun tänäpäivänä koskee. Niinhän sinä siitä pelästyt, kuin jos sitä puhuttaisiin omasta itsestäsi.

LYYLI.

Sääli minun tulee heitä—sääli—

LINDBEROSKA.

Vai sääliä vielä! Piiskaa tarvitsisivat ja pitkällä siimalla oikein. Elävät rietasta elämäänsä, mokomatkin heiskaleet.

LYYLI.

Vaan luuletteko heidän sitä mielellänsä elävän? Olla!—Kauheaa!—Kauheaa!

LINDBEROSKA.

Juovuksissa ovat sekä toiset että molemmat.

LYYLI.

Voi kauheaa. Ja hekin ovat ihmisiä.

LINDBEROSKA.

Ihminen onkin pahempi kuin elukka.

LYYLI.

Älkää puhuko! On niitäkin äitiä, joilla on tuollaiset tyttäret, ja lapsia, joilla on tuollaiset äidit ja tuollaisessa elämässä kasvavat. Huonoiksi he tulevat väkistenkin.

LINDBEROSKA.

Mitenkä Alasinska muuten jaksaa?

ALASINSKA.

Tuossa se menee. Olen ollut vaan vähän nervsvaagi.

BÄCKLUNDSKA. (Tulee).

LINDBEROSKA.

Päivää Bäcklundska, joko te työstä palaatte?

BÄCKLUNDSKA.

Meillä oli tinki. Minä kiiruhdin kotiin, kun meidän nuorimiehemme lähtee huomenna soutu- ja kilpailuun. Mikä lie työväen yhdistyksen soutu-seuran jäsen ja hänelle pitää pestä trikoopaita ja pesen samalla ukollekin valkoisen mekon, niin näyttää vähän ihmismäisemmältä.

LINDBEROSKA.

Ja aina vaan hän tahtoo nättiä se Bäcklundska.

BACKLUNDSKA.

Niinkauan vaan kun pysyy ihmisen näköisenä. Ja se Lyyli on niin huonon näköiseksi käynyt. Onko ikävä kun äiti on poissa?

LINDBERGSKA.

Äitiäkö sitä tuossa iässä muistellaan? Friiareita vaan. Ja se vetää posket pitkiksi.—Ettekö muista omasta flikka-ajastanne, Bäcklundska?

BACKLUNDSKA.

Taitaa olla niinkin. Mutta kyllä ne sitten tulevat punaisiksi, kun häät vietetään.

LINDBERGSKA.

Tulee niin punaiseksi kuin Bäcklundska, joka punottaa joka päivä yhä enemmän ja aina on iloinen—

ALASINSKA.

Mikä on sen ollessa, jolla on niin kaunis ja nyhteri mies, joka ei viinaakaan maista.

LINDBERGSKA.

Oltiinko teillä eilen taas flöörissä?

ALASINSKA.

Oltiin, puoli litviikistä oli mennyt.

LINDBERGSKA.

Herra jestans, huijaako se teidän ukko niin!? Ei meidän ole fommassa kuin suurimpina juhlina ja pyhäpäivinä. Mutta teidän näkyy joka päivä lyövän klööveriä.

ALASINSKA.

Ja silloin hän on niin häijy ja ronklaa—haukkuu minua, ja vanhinta tytärtäni ja rähisee, että huusholli maksaa. Voi, voi sitäkin elämää!

BÄCKLUNDSKA.

Vai onko Alasin niin häijy mies? Ei se siltä näytä.

ALASINSKA.

Kyllä se osaa. Se kun vihaakin sitä vanhinta tyttöä kuin myrkyä. Minä luulen, että meidän täytyy lähettää se pakaripuotiin yöksi. Se on kamalaa, kun mestari on nuori mies. Mutta ei Reeni voi kotonakaan olla, kun meitä on kahdeksan ilman häntä ja mieheni velikin siinä nukkuu. Tyttö valittaa pyörtymistä ja kipeitä silmiä. Kun se on niin märkäkin se kivijalka, että kesälläkin fuktaa sisään, aurinko kun ei pääse paistamaan prankonkiin, kun toisella puolella on suuri kivitalo.

LINDBERGSKA.

Toloska sanoi, että heidän on niin hyvä asua noissa uusissa puulaakitaloissa, että jokaisella on oma tramppi nimittäin kahden toisen perheen kanssa, mutta pienet tampurit ja valoimat huoneet ja lämpimät, vaikka ovat ihan uudet, ja niin suuri piha, että lapset saavat leikkiä ja mellastella. Ei kukaan hauku eikä hännää.

ALASINSKA.

Voi, voi, jos olisi sen verran varaa, että senkin voisi lunastaa, mutta mitä ulkotyöläiselle karttuu,—toista se on kuparislaakarin värkkipaasille. Niin Toloskalla on hyvä ja rehti mies, ja ahkera ja praktinen akka se on itsekin. Koko elämänsä ajan elänyt ortentlisesti ja saanut kunnon miehen. Toista on minun ja monen muun.

LINDBERGSKA.

Varo sinäkin herroja, Lyyli! Ei niistä hyvää lähde, usko meitä, me olemme vanhoja ja kokeneita. Tuota, tule sinä joskus meille kahville, jos aikasi tulee täällä yksin pitkäksi. Tuolla Bäcklund tulee jo, Bäcklundska. Mennään me pois. Emme me kauan istumaan jouda, kun ne ijankaikkiset ukot—Eikö niin, Bäcklund?

BÄCKLUND.

Niinhän se on, niinhän. Mehän me rasitukseksi olemme.

LINDBERGSKA.

Bäcklundska nauraa vaan. Kas sitä klipparia, niinhän se katsoo ukkoonsa, kun ensimmäisenä friijauspäivänä. Mitä sillä ukolla on rensselissä?

BÄCKLUND.

Ahveniahan minä—

LINDBERGSKA.

Oikein omalla rahalla?—

BÄCKLUND.

Mistä sitä omalla rahalla? Ruununrahalla sitä sotamies ostaa!

LINDBERGSKA.

Kuinkas muuten, kuinkas muuten. Ja pikku Martta tulee ovesta ja katsoo pappaansa.—Tuossa se seisoo!

BACKLUNDSKA.

Kas, kun se heräsi kun kuuli isän äänen. (Menevät nauraen ja pakinoiden rappusia alas.)

4 kohta.

LYYLI. VOSSIKKA. TALONMIEHEN VAIMO.

LYYLI.

Oi tätä kauheata kurjuutta, köyhyyttä ja sairautta, raakuutta ja raatamista aamusta iltaan asti.—Tällaiseenko elämään pitäisi minun olla koko iäkseni kahlehdittu?!

(Naputetaan.)

VOSSIKKA.

Asuuko täällä neitsyt Lyydia Siivonen?

LYYLI.

Asuu.

VOSSIKKA.

Tässä olisi preivi.

LYYLI.

Kiitos!

VOSSIKKA.

Adjös!

LYYLI.

Kirje!—Birgerin käsialaa—piletti—huomiseen konserttiin,— "tulen Bulevaardille sinua vastaan— odotan siellä vastausta."—Ah! Minun käteni vapisee ja poskeni ovat kuumat. Minun kanssani Birger Ekman —konserttiin toveriensa nähden.—Onko hän todellakin—onko hän todellakin niin hyvä, kuin miksi olen hänet luullut?! (Pukeutuu).— (Huutaa): Benjamssonska!

TALONM. VAIMO.

Jaa!

LYYLI.

Jos isä tulee kotiin, niin sanokaa, että minä olen mennyt tuttavieni luo.

TALONM. VAIMO.

Minnekäs se Lyyli nyt?! Ja niin kauhealla kiireellä—

LYYLI.

He odottavat.

TALONM. VAIMO.

Kova kiire on—kova kiire on! Oikein juoksujalassa.

LYYLI.

Niin niin!—Tuossa on avain, vetäkää te ovi kiinni—

TALONM. VAIMO.

Kyllä! kyllä! (Lyyli pois.) Minnekä nyt juostaan!?!—Herroja käy kotona ja illalla mennään sellaista himphamppua—ettei oikein tiedä.—Jos se Siivoska olisi kotona, ei niin juostaisi. Mutta se on siellä maalla, eikä se isä-rukka mitään ymmärrä.—Kyllä minä sitä tyttöä vahtisin, en lähtisi kesän aikaan maalle mattoja kutomaan, kun illatkin ovat niin valoisat. Saadaan nähdä, se on ollut sellainen löyhä se tyttö koko ikänsä, saanut laiskoitella, ja se pian yllyttää syntiin, ja sitten nuot romaanit.—(Lukitsee oven). Ei niissä ole muuta kuin herrasväen irstaisuutta—ei yhtään viisasta jumalansanaa, ei ainakaan sille, joka maailmasta vähän parempaa ajattelee. (Pois).

5 kohtaus.

SIIVONEN. HELENA. MANDA.

SIIVONEN.

Tule sinä sisään vaan, kyllä Lyyli kai on kotona. Mutta sehän näyttää menneen asioille.

MANDA.

Olisiko Siivosella aikaa kuunnella minua vähäsen? Minulla olisi hiukan puhuttavaa.

SIIVONEN.

Manda istuu.—Anna tuoli, Helena—

MANDA.

Tuota—minä olen nyt ilman asuntoa kun talonisäntä on sanonut minut ylös—sen ikkunan särkemisen tähden.—Eihän se nyt kaiken maailman rikos ollut, ja siivosti minä olen elänyt—en yhdellekään ihmiselle pahaa tehnyt—en heidän asioihinsa sekaantunut—ei heidän tiellänsä ollut.—Ja nyt ne ajavat minun ulos kuin koiran kadulle—niin etten saisi kattoa pääni päälle.

SIIVONEN.

Omahan syy on sinun, Manda. Kuka käskee elää niinkuin sinä!

MANDA.

Elää, elää! Jos ei minulla laillista miestä ole—niin elätkö siksi sen pahemmin kuin muut—

SIIVONEN.

Varo sanojasi. Oletko juovuksissa?

MANDA.

En ole juovuksissa—en Siivonen. Mutta kun ihmisen sydän on niin täysi, että se tahtoo haljeta.—Oi jos minuakin armahdettaisiin!

SIIVONEN.

Manda lakkaa elämästä tuolla lailla.

MANDA.

Minä lakkaan, Siivonen, minä lakkaan. Mitä minä muitten ihmisten ilosta!
—Ei se ole minun osani ollut—ei—puolihassun ja vaivaisen—

SIIVONEN.

Ei Manda nyt sillä tavalla puhu. Hakee toisesta paikasta kortteerin.

MANDA.

Toisesta paikasta! Mistäpä sen saa? Ei kukaan minua huoli kanssansa asumaan.—Kadulle saan kuolla.

SIIVONEN.

Manda tekee työtä kuin muut ja tyytyy Herran tahtoon.

MANDA.

Niin sitä täytyy—niin sitä täytyy.—Minä menen—minä menen kortteeria hakemaan—kyllä sen jostain löytää. Kyllä sen jostain löytää.

SIIVONEN.

Voi, voi sentään tätä elämää! Kyllä jo toisten murheet mieltä rasittavat, saaticka jos olisi vielä omia. Mutta on niitä vanhempia, joiden täytyy sellaistaakin kestää. Herra yksin tietää, ken on tässä syyllisin. Minä menen isännän puheille.

MANDA.

Te olette enkeli!

SIIVONEN.

Istu sinä täällä. Helena antaa sinulle kahvia. Lyyli on vielä kaupungilla. Istu nyt, kyllä minä koetan asiiasi selittää. (Poistuu).

6 kohta.

MANDA. HELENA. Myöhemmin LYYLI.

MANDA.

Ja se Helenan lapsi on terve?

HELENA.

Ei ole. Se on aina ollut vähän heikonlainen ja nyt kun se oudoksuu vierasta hoitajaa, niin on niin huonoksi käynyt. Ja kun ei saa enää rintaakaan ja se lehmän maito on hiukan hapanta. Eikä se akkakaan kerkiä sitä hoitamaan—niin se on niin huono.

MANDA.

Kyllä kai se kuolee.

HELENA.

Kuolee! En minä sen sentään antaisi kuollakaan, kun se on kuitenkin oma ja kun sen häpeän kerran kantanut on.

MANDA.

On se parempi, kuin että lähettää ne vaivaiskassaan.

HELENA.

Ja Mandallakin kun on niitä neljä.

MANDA.

(Kylmästi). Neljä on ihmisten rasitukseksi.

HELENA.

Ei Manda nyt niin sano! Kuka tietää, mitä niistä vielä voi tulla! Ihmisiä tarvitaan maailmassa. Kuka renkejä maailmaan synnyttäisi, jos emme me hyljättyt vaivaiset?!

MANDA.

Ah kuinka minua iljettää tämä maailma! Minä voisin väliin polttaa sen herroineen, narrineen, päivineen. Sinne ne häviäisivät kaikki ne ylpeät ja kaikki ne ulkokullatut ja kaikki ne keikailevat ja ne hienot, jotka liassa rypevät—liassa—liassa niin—sillä likaista se on, että meikäläinenkin siitä tympääntyy—

HELENA.

Manda!

MANDA.

Minä—minä vihaan koko maailman herroja—naisia—kaikkea sitä, joka Helsingin kaduilla hyörii ja pyörii! Oh!—Minä—minä menen Herran ehtoolliselle.

HELENA.

Manda!

MANDA.

Minä menen kirkkoon! Siellä en minä ole sitten ollut kuin ripille pääsin. Minä menen Jeesuksen luo. Hän otti vastaan viheliäisimmän porton, joka hänen jalkansa pyyhki hiuksillaan. Minä menen sinne.

HELENA.

Minä tulen mukaan. Tänään on lauantai-ilta. Uudessa kirkossa on rippisaarna. Kello on nyt viisi—

LYYLI.

(Tulee). Hyvää iltaa. Mitä se Manda tietää?

MANDA.

Sellaista, jota ei niin nuoren tytön tarvitse koskaan ymmärtää.

LYYLI.

Jumala suokoon sen. Mitä Manda suree, kun näyttää niin itkeneeltä?

MANDA.

Kun on kerran niinkin paljon maailmaa nähnyt kuin minä, niin ei sillä ole enää muuta iloa kuin kyyneleet. Älköön sinun koskaan tarvitko niitäkään kyyneleitä vuodattaa kuin minun, syntieni tähden!

LYYLI.

Oi, mikä on syntiä, ja mikä ei?! Ken voi sen sanoa?

MANDA.

Voi, kaikki, joka on tästä maailmasta, se on syntiä.

LYYLI.

Onko kaikki syntiä, kauneus, rakkaus syntiä! Ei!—Ei!

MANDA.

Kauneus, rakkaus! Se on paula, viettelevä paula, Lyyli hyvä!

LYYLI.

Ei, ei! Rakkaus on jotain, niin puhdasta, niin ylevää sille, joka sen oikein tuntee. En puhu niistä, jotka sen rahasta myyvät, joista se on avioliittoa ja yhteiskunnallinen asema, minä puhun niistä, jotka voivat antaa sen vapaasti ilman voitonpyyntiä, avomielisesti kuin päivän paisteen ja jotka suutelevat toinen toistaan kuin luonnon pyhässä temppelissä. Se on rakkautta.

MANDA.

Jumala suokoon sen sinulle. Minulle ei ole sitä koskaan opetettu, minä en ole sitä säätyä.

LYYLI.

Se voi löytyä niin ylhäisten kuin alhaisten keskellä, mutta ihmiset eivät tahdo sitä ymmärtää. Ylhäiset luulevat sen löytyvän vaan heidän joukossaan ja he sulkevat sen hienojen seiniensä sisään, eivätkä sitä rahvaalle opeta. Ja jos joskus joku ylhäinen alistuu rahvaan joukkoon, niin hän tekee sen laskeaksensa himonsa irti. Ja niin opettaa hän sille vielä enemmän pahaa, kuin mitä se keskenänsä olisi oppinutkaan. Ja niin tulemme kurjien, riettaitten himojen kylvömaaksi—yhteiskunnan loaksi, johon kaikki mätä laskeutuu. Niin se on. Eikä sitä voida valheeksi väittää.

MANDA.

Voi siunaa sinua!—Ja mistä luulet tuon toisen rakkauden löytäväsi?!

LYYLI.

Löytyyhän sitä!

HELENA.

Älä puhu niin kauniita asioita! Minä pelkään, että saatat erehtyä.

LYYLI.

Erehtyä, jos seuraan sydämeni ääntä!

HELENA.

Minä pelkään—että se leikki on vaarallinen.

LYYLI.

Vaarallinen?

HELENA.

Niin.

LYYLI.

Minä en tahdo peljätä—en. Minä tahdon näyttää maailmalle—mitä rakkaus on—elämän ikuinen kauneus.

HELENA.

Tahi ikuinen lankeemus.

LYYLI.

Ah!

HELENA.

Sinä olet rakastunut?

LYYLI.

Olen.

HELENA.

Kehen?

LYYLI.

Sitä en sano!

HELENA.

Ah! Minä rukoilen, minä rukoilen sinua! Älä usko häntä! Hän on varmaan sinua ylhäisempi? Älä usko häntä! Hän ei rakasta sinua.

LYYLI.

Hän rakastaa minua. Hän tarvitsee minun rakkauteni.

HELENA.

Ja hän on sen sinulle sanonut?

LYYLI.

On!

HELENA.

Onneton! Se on ansa. Niin sanovat kaikki—usko minua—niin he sanovat kaikki. Se on vanha lausetapa heidän suussa.

LYYLI.

Hän ei ole kuin muut.

HELENA.

Mistä sinä sen tiedät?

LYYLI.

Minä tunnen sen. Hän tahtoo tulla paremmaksi, ja minun kauttani hän voi siksi tulla, sillä minun rakkauteni häntä kohtaan on puhdas.

HELENA.

Ja hänen rakkautensa?

LYYLI.

On kunnioitusta, on ääretöntä kunnioitusta! Jos sinä kuulisit, kuinka hän puhuttelee minua, jos sinä näkisit, kuinka vakava hänen katseensa on minua katsellessaan, niin et sinä epäilisi, että hän mitään pahaa minulle tahtoisi.

HELENA.

Ehkä se on totta? (Vaiti-olon jälkeen.) Minä sanon tämän kaiken isällesi.

LYYLI.

Isälle! Et ikinä!

HELENA.

Se täytyy sanoa isällesi—muuten tekosi tulee vääräksi.

LYYLI.

Isä ei ymmärrä sitä.

HELENA.

Isä ymmärtää sen, mitä sinun säädyssäsi sopii.

LYYLI.

Isäni ei voi enää kaikkea sitä määrätä, mitä minun tulee tehdä. Minä olen ulkopuolella hänen säätyänsä—

HELENA.

Etkä kuitenkaan kuulu toiseen säätyyn.

LYYLI.

Minun täytyy siis itse määrätä tekoni.

HELENA.

Palaa takaisin!

LYYLI.

Se on niin vaikeaa.

HELENA.

Aiot siis rakastaa häntä?

LYYLI.

Aion!

HELENA.

Hän ei nai sinua.

LYYLI.

Kuka tietää?

HELENA.

Se ei tapahdu, ei edes meidän aikoinamme.

LYYLI.

Hän ei ole pelkuri—niinkuin muut. Hän ei ole pelkuri—

HELENA.

Herra meitä auttakoon, kaikkiin ristiriitaisuuksiin sinäkin heittäydyt!
—Isä tulee!

LYYLI.

Isä!

7 kohta.

SIIVONEN. Edelliset.

SIIVONEN.

Joko Manda meni?

HELENA.

Hän seisoo kai rappusilla ja odottaa.

SIIVONEN.

Mene sanomaan, että se raukka saa jäädä tänne asumaan.—Kun kerran yhteiskunnassa on tuollaisia onnettomia, niin ei niitä kadullekaan viskata voi. Pahemmaksi ne vaan siitä tulevat.

(Manda iloisena sisään). Ei mitään puheita enää, sinä saat jäädä asumaan. Vaan älä toista kertaa pahaa elämää aikaan saata!

MANDA.

En!—En ikinä. (pois).

SIIVONEN.

Nyt on kirkonmenon aika. Mennään rippikirkkoon. Pue vaatteet ylessi, Lyyli, niin me menemme! Mitä siinä mökötät? Oletko jälleen romaaneja lukenut, koska näytät, kuin et tietäisi tästä maailmasta mitään?!

LYYLI.

Minä en voi tulla kirkkoon—minä olen väsynyt.

SIIVONEN.

Väsynyt! Kyllä siellä levätä saat. Pane pian itsesi kuntoon!

LYYLI.

Minua ei haluta.

SIIVONEN.

Ei haluta! Mutta maailma haluttaa—

HELENA.

Älkää puhuko niin ankarasti, Lyyli on vähän hermostunut.

SIIVONEN.

Minä viis teidän hermoistanne! Se on mamsellien tauti se, ja pahan tahdon ja kiukun peittelemistä.—Tule kirkkoon!

LYYLI.

Minä en nyt voi. Usko minua, minä en nyt voi!

SIIVONEN.

Onko sinusta tullut Jumalan kieltäjä! Älä puhu leikilläkään noin, taikka tästä voisi tulla toinen polska!

LYYLI.

Isä!

SIIVONEN.

Vai sekö himo sinunkin veressäsi kytee, vai maailman ihmiseksi, jumalankieltäjäksi sinäkin?!

LYYLI.

Onko kaikki maailmallinen rakkaus syntiä?

SIIVONEN.

Rakkaus! Pipliassa sanotaan, joka katsoo naisen päälle häntä pyytääksensä, hän tekee jo huorin hänen kanssaan sydämessään, ja se sana on Jumalan käsky.

LYYLI.

Mutta jos rakkaus on puhdas! Onko se syntiä!?

SIIVONEN.

En minä tiedä. Kaikki siivottomuus ulkopuolella avioliittoa on syntiä.

LYYLI.

Vaan avioliiton sisäpuolella—

SIIVONEN.

En minä sellaisia asioita sinun kanssasi puhele. Tuletko kirkkoon?!
Mitä?

LYYLI.

(Arasti). Kyllä, isä.

SIIVONEN.

Ja Helena kanssa?—Mitä Manda odottaa? Vai tuletko sinäkin mukaan?
Noh, tule vaan! Missä on virsikirja?

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Birger Ekmanin kodissa. Vanhanaikaisella hienoudella koristettu huone.

1 kohtaus.

BIRGER. BERGENSTRÅLE. ALLINEN.

B:STRÅLE.

Sanottakoon avioliittokysymyksestä mitä tahansa, kirjoitettakoon siitä romaaneja ja näytelmiä niin, että voisi niiden makulatuurilla kaikki kaupungin saunat lämmittää, niin ei se kysymys sittenkään ole ratkaistu.

ALLINEN.

Avioliittokysymys! Se on hyvin intressanti se, mutta käytännöllisesti ratkaistava. Niin minä ainakin olen päättänyt tehdä.

B:STRÅLE.

Oppia tuntemaan kaikki Helsingin krouvit, hakkailla kaikkia puoli- ja kokovillaisia mamselleja ja sitten —

BIRGER.

Naida se tyttö, joka maksaa velat.

ALLINEN.

Hyi hävytöntä! Sellaista pilaa en olisi luullut sinun laskevan.

B:STRÅLE.

Allinen on idealistinen mies. Tuli 8 vuotta sitten ylioppilaaksi, kulki ensin vanhoissa päällystakeissaan, sillä lyseossa luettiin Iliadia ja siinä ei puhuta Knapesta, mutta nyt.—Lisäksi hän luki "Puhtauden ihannetta"—lupasi kuolettaa lihansa ja uskoi puhtaaseen ystävyteen miehen ja naisen välillä.—Silloin Allinen ei vielä tuntenut Helsinkiä.

ALLINEN.

Älä höpise!

B:STRÅLE.

Sinä päätit tulla lääkäriksi, jotta fennopuolueellakin olisi korkeimman sivistyksen edustajia. Sellainenhan lääkärikandidaatti on. Nykyään on hienoa lukea itsensä lääkäriksi ja edullista.—Ja päätit yhdistää esteetillisen maailmankatsantokantasi lääketieteen periaatteisiin ja luit yhä "Puhtauden ihannetta". Elämäsi suurin tragedia oli, ettet tahtonut tarttua Grotte-myllyyn. Allinen kulutti kaksi kesää ylioppilasajastaan, jolloin hänen olisi pitänyt lukea botaniikkaa— kansanopisto-osakkaitten keräykseen—hakkaili itsensä vähän laihemmaksi kylpylaitoksessa ja tutki maailmaa in effigie.

ALLINEN.

(Nauraa). Hävytön!

B:STRÅLE.

Ja ripitettiin joka syksy erään ystävättärensä edessä—oliko hän syypää siihen rikokseen, josta puhutaan Zolan romaaneissa—ja punastui—siitäkö häpeästä, että tyttö kehtasi sellaista kysyä—vai siitäkö syystä että osasi vielä hävetä pahoja tekojaan. Nyt hän ei edes seuraavana aamuna niitä muista —

ALLINEN.

Sinä olet sika!

B:STRÅLE.

Herra Jumala! Vieläkö täällä peitellään viikunalehdillä—ja ollaan muka lääkäreitä.

BIRGER.

Kuinka sitten kävi Allisen?

B:STRÅLE.

Allinen sai eräänä päivänä nuoruuden ystävättäreltään rukkaset, joita hän jo aikoja sitten oli toivonut, ettei olisi tarvinnut niitä itse antaa, sillä Allinen huomasi, että täytyy löytyä naisessa esteetillisyyttäkin, ei ainoastaan aatetta, ja ystävätär parka oli ruma ja tuli aina rumemmaksi, kun hän innostui, sillä finnit rupesivat punottamaan kasvoissa, ja Allinen pitää ennen kaikkea kauniista ihosta —Allinen sai rukkaset

siitä syystä, että oli ollut eräänä iltana appelsiinia ostamassa.

ALLINEN.

Sika!

B:STRÅLE.

Älä huoli! Vähän ajan perästä Allinen ei enää eroittanut indiviidiä— sukupuolesta ja oli tuiki turmeltunut. Nyt hän kelpaisi italialaisen romaanin aiheeksi.

BIRGER.

Ja ystävätär?

B:STRÅLE.

Hän ei suorittanut tutkintoansa paljaalta sieluntuskalta.

ALLINEN.

Sinä olet tosiaankin antanut verrattoman kuvan minusta? Mikä minä vihdoin lienenkään?

B:STRÅLE.

Kulttuurikukka.

ALLINEN.

Sinä olet—

B:STRÅLE.

(Nauraa). Lyö vaan, jos haluttaa.

BIRGER.

Meidän nuorten miesten elämä on päin Prinkkalaa. Mitä me olemme! Puoleksi seuran kautta turmeltuneita, puoleksi hullun mielipiteen orjia. —Ihmisen pitää kaikki kokea, lääkärin pitää kaikki kokea, pitää rypeä pääkaupungin kurjimmissa kapakoissa, pitää juoda likaa aina kurkkuun asti, pitää uskoa joka naisesta paha, sillä hän on nauttinut niistä, jotka ovat paheeseen harjautuneet, pitää lukea uudenaikaista kirjallisuutta, jossa sankarit ovat tahdottomia, itsekkäitä, nautinnonhimoisia raukkoja, ja pitää itseänsä sääliä, kun ei jaksakaan enää kauemmin nauttia; se on pessimismi, se on traagillista.

ALLINEN.

Hyvä, Birger!

B:STRÅLE.

Hän on rakastunut. Tyttö kuuluu varmaankin työmiesluokkaan.

BIRGER.

Entä sitten jos olisikin niin?!

B:STRÅLE.

Sitä tyttöä sinä et nai. Älä rakenna uutta Don Juan-systeemiä!

BIRGER.

Sinä!

B:STRÅLE.

Anna minun puhua! Hän on siivo tyttö, hän on ehkä sivistynytkin, käynyt ehkä pari vuotta tyttökoulua

—ei niin paljon—mutta hän on hieno tyttö kuitenkin. Häntä ei vietellä—tuohon vanhaan romanttiseen tapaan. Sitä eivät tee muut kuin deekikselle joutuneet juristit, pikkukaupungin herrat ja rautatien virkamiehet.—Anna minun vaan puhua! Sinä olet häneen tutustunut puoleksi sopivalla, puoleksi sopimattomalla tavalla—eiköhän jollain huviretkellä, jossa ollaan tuttavien tuttavina ja sovitaan hyvin, kaikki käy sopivaisuuden rajojen sisäpuolella, paitsi että tytöllä ei ole vanhempia, joiden luona käydään visiitillä perheessä, jossa äiti on tuttava sinun äitisi kanssa, johon ei ilmeenny yhtään henkilöä, jonka sukua ei voida pikkuserkkujen pikkuserkkuihin asti selvittää ja jolle ainakin on yksi yliopiston professori, lääninkamreeri tahi konsuli sukua.

BIRGER.

Jatka, jatka! Minä kuuntelen kuin luennolla.

B:STRÅLE.

Tuo tyttö on haaveileva, on lukenut pari pahaa romaania.—Minä en pidä uudenaikaisista romaaneista, ne ovat huonommat kuin muut, sillä ne ovat kuvastavinaan todellisuutta, vaan ovat päin helkkaria. Olet oppinut pari pahaa fraasia, että elämän pitää elää loppuun asti itsenäisesti, individuaalisesti. Ei se luonnista!

BIRGER.

Jatka jatka—

B:STRÅLE.

Sinä olet tuon tytön kutsunut konserttiin, sinä olet puhunut hänen kanssaan ihmiselämästä, kuinka sinä et tahdo mennä naimisiin, sillä kaikki sinun vertaisesi naiset ovat turhamaisia, kunnianhimoisia, ne pyydystelevät sinua, sillä sinä olet lahjakas, olet hyvää sukuperää, olet tulevaisuuden mies, lääkäri on aina hyvä aviomiehen kandidaatti— ja että sinä—jatkanko—rakastat vain intelligenttejä ja siveitä naisia —

BIRGER.

Sinä Bergenstråle puhut noin. Ja minulle—

B:STRÅLE.

Minä! Sillä minä olen rehellinen mies. Minä olen elänyt pahasti, mutta minä en puhu rakkaudesta sellaisille tytöille, joita ei naida, vaan joita ei myöskään osteta. Minä en voi tarjota vaimolleni suurenmoista rakkautta, mutta minä menen naimisiin sellaisen naisen kanssa, joka on saman maaperän kasvi kuin minä, joka on tottunut ottamaan elämän semmoisenaan kuin se on. Hän ei pyydä muuta rakkautta kuin mitä minä hyvinkasvatettuna, suopeana, pohjaltani hyvin selväpiirteisenä miehenä — mitä tunteisiin tulee—voin hänelle tarjota, sillä minä en ole koskaan liian syvästi liikaan tarttunut, ettei se pesussa poistuisi, mutta en liian innokkaasti tartu uusiin aatteisiin, jotka hajottavat ympäristönsä.— Maljasi!

ALLINEN.

Sinä olet ideaalinen lääkäri.

B:STRÅLE.

Minä olen, mikä minä olen. Sinä voisit olla toinen, vaan sinä et ole sekään!

ALLINEN.

Minä!

B:STRÅLE. (Ivaten).

Niin, olethan sinä hyvin siivo suomenmielinen lääkäri—ja isänmaan ystävä—

ALLINEN.

Mitä?

B:STRÅLE.

Minä pidän sinusta. Sinussa on hyväsydämisyyttä pohjalla, mutta muuten sinä olet kuin keskenkäypä olut. Se ei ole rievää eikä se vielä ole käypääkään.

ALLINEN.

Mitä minä!

B:STRÅLE.

Ethän sinä sille mitään voi. Sinä olet vielä keskusporras—et kiveä— et marmoria—mutta sinä Birger sinä olet marmori, joka poreille käy!

BIRGER.

Minä saan häntä rakastaa!

B:STRÅLE.

Et. Sinä et saa häntä rakastaa, jos olet kunnan mies.

BIRGER.

Minä tahdon häntä rakastaa—kuuletko!

B:STRÅLE.

Kyllä. Olet siis etsinyt mahdollisimman parhaan otuksen. Hän on työmiesperheestä. Mutta minä sanon, jätä hänet heti rauhaan, jos sinussa on rahtuakaan enää ihmisyyttä. Ja nyt hyvästi! Minulla on dejuuri Klinikassa ja Allinen—jäätkö? Ole nyt kunnan mies, äläkä aikaansaa ryövärijuttuja. Tämä on vakavaa tämä—eikä leikin laskemista.

BIRGER.

Kiitos!

B:STRÅLE.

Tuletko luokseni myöhemmin?

BIRGER.

Ehkä.

ALLINEN.

Ja siitä Kaivopuistoon menemisestä, tuleeeko siitä mitään?

B:STRÅLE.

Sen saamme sitten nähdä. Muista, heittiö, että olet mies tällä kertaa!

(Menevät.)

2 kohtaus.

BIRGER. Sitten LYYLI.

Lyyli (tulee).

BIRGER.

Hyvää päivää Lyyli! Miksi vapiset?

LYYLI.

Minua vähän peloittaa tulla sinun luoksesi. Se tekee minut niin rauhattomaksi. Sinä et sitä ymmärrä!

Se on sentään niin alentavaa. Oi minä voisin painaa pääni syvimpään soppeen, jott'ei häpeäni näkyisi. Anna minun erota!

BIRGER.

Ei, Lyyli. Minä rakastan sinua liian paljon.

LYYLI.

Oi jos tietäisit kuinka ikävää ja yksitoikkoista se elämä on ollut, jota minäkin lapsuudestani asti olen saanut viettää! Asua ahtailla pihilla, joilla talvella on lunta ja pimeää, keväällä märkää, kesällä tomua ja kuumuutta.

Ei koskaan nähdä vehreyttä, ei koskaan nauttia metsästä. Ajatteles kun toisten vanhemmat lähtevät maalle, kun tavarat asetetaan laatikkoihin, kun jokainen tietää: nyt minä pääsen hengittämään ilmaa, ilmaa, ilmaa. Tiedätkö mitä on asua suuren kaupungin ahtaissa kamareissa? Se on tukehtumista. Saa sitten jäädä tänne kuumille katukiville, joilla kaikki näyttävät niin ikävystyneiltä, joilla ei näe kuin kiirehtiviä hikisiä virkamiehiä päivisin ja kärsivän näköisiä työmiehiä iltasin, ja yöllä irstaisuutta ja raakuutta. Uh! Kuinka elämä saattaa olla kauheaa!

BIRGER.

Kerro! Minusta on niin hauskaa kuunnella sinua!

LYYLI.

Pienestä saakka ei kuulla muusta kuin köyhyydestä. Jos halusi makeispalasen lapsena, niin se sanottiin synniksi, jos näet että muilla lapsilla on kelkat ja luistimet, ne ovat kiellettyjä kapineita, sillä sinun isälläsi ei ole varaa. Ah kuinka minä halaisin päästä tuosta pois, raittiiseen ilmaan. Väliin kun minä istuin pienen sauhuavan lampun ääressä ja luin läksyjäni likaisista lainatuista kirjoista, niin minä ajattelin—minä tahdon, minä tahdon tulla joksikin muuksi—minä tahdon päästä kauas tästä ahtaasta komerosta.

BIRGER.

Ja siitähän olet päässyt?

LYYLI.

Niin sinun kauttasi—

BIRGER.

Minun!

LYYLI.

Sinä olet se, jota minä olen etsinyt.

BIRGER.

Niinkö!

LYYLI.

Ajattele, kun ei minulla ole ollut ketään, jolle olisin voinut puhua, kun kaikki, joka minua on ympäröinyt, on ollut toista kuin mitä olen haaveillut—

BIRGER.

Ja nyt—

LYYLI.

Minusta on kuin olisi maailma yhtenä kummallisena puutarhana, ja tavallisille silmille se näyttää niin jokapäiväiseltä, mutta jos sitä toisin silmin katselee, niin siinä on jotain niin kaunista, niin kiehtovaa, niin ihanaa kuin tuhansia ja tuhansia silmukoita, jotka välähtelevät kuin hämähäkin verkot auringon

paisteessa. Ja metsä on sateenkuurassa ja päivä paistaa ja lintujen laulu soi ja kevät on mielessämme ja kevät on ympärillämme ja rakkautta huokuu koko maa.

BIRGER.

Lyyli!

LYYLI.

Birger!

BIRGER.

Minä rakastan sinua! Minun täytyy, täytyy saada rakastaa sinua, ymmärrätkö!

LYYLI.

Ah Birger!—Älä tee minua onnettomaksi! (Soittoa). Joku soittaa!

BIRGER.

Älä pelkää!

LYYLI.

Toverisi!

BIRGER.

Ei hätää. Minä en avaa.

LYYLI.

Mene katsomaan uutimen välistä!

(Soitetaan uudelleen).

BIRGER.

Toinen kerta.

LYYLI.

Se on joku sinun omaisistasi.

BIRGER.

Eräs nainen. Kuka?

LYYLI.

Äiti!

BIRGER.

Tuonne! (Lyyli piiloon). Hän hakee kai sinua.

LYYLI.

Ah! (katsahtavat toisiinsa).

BIRGER. (Avaa).

3 kohtaus.

SIIVOSKA. Edelliset.

SIIVOSKA.

Oletteko te tohtori Ekman?

BIRGER.

Olen! Olisiko teillä asiaa minulle?

SIIVOSKA.

Kyllä minulla olisi tohtorin kanssa vähän puhumista.

BIRGER.

Istukaa!

SIIVOSKA.

Kiitoksia. Minulla olisi niin paljon puhumista. Tohtori tuntee Lyylin!

BIRGER.

Tunnen kyllä.

SIIVOSKA.

Minä en tahdo tohtorista mitään pahaa uskoa.—Onhan tohtori sivistynyt mies. Mutta nähkääs, tohtori, ei meidän keskuudessamme—meikäläisten täytyy olla niin ankarat—ei uskalla ollenkaan liikahtaa, muuten voi kaikki olla hukassa. Teillähän on rikkautta ja oppia. Te voitte tietää, kuinka pitkälle voi mennä—mutta meikäläinen ei sitä tiedä.

BIRGER.

Mitä tarkoitatte?

SIIVOSKA.

Että jos tohtori seurustelee vertaistensa kanssa, niin tohtori voi tehdä sen ilman, että kukaan sitä moittii—mutta köyhä tyttö—

BIRGER.

Meidän välillämme ei ole mitään sopimatonta ollut. Sen voin teille vakuuttaa.

SIIVOSKA.

Hyvä jos niin on. Ja jos olisi toisin, niin syy olisi teidän. Minä rukoilen teitä, jättäkää Lyyli rauhaan! Älkää edes hienolla tavalla turmelko häntä! Sillä ken pahentaa yhden näistä pienistä, hänelle olisi parempi että myllynkivi ripustettaisiin hänen kaulaansa ja hän heitettäisiin meren syvyyteen.

BIRGER.

Minä kunnioitan teidän tytärtänne.

SIIVOSKA.

Mutta himoitsette häntä myös. Ja miksi tapaatte toinen toisenne salassa? Lyyli ei nytkään ole tullut kotia. Minä tulin aamupäivällä maalta. Minulle kirjoitettiin, ettei Lyyli ole koskaan iltaisin kotona. Minun vereni seisahtui—ja tulin kaupunkiin. Minä tiesin, Lyyli on kertonut sen minulle, että hänellä on tuttuja, te olette yksi niistä. Minä tahdoin teiltä kysyä, mitenkä sen asian laita oikein on.

BIRGER.

Minä olen seurustellut Lyylin kanssa. Me olemme käyneet huviretkillä, väliin konserteissa, teaattereissa.

SIIVOSKA.

Mutta nyt sen pitää loppua! Isä ei tiedä vielä asiasta mitään. Horisee vaan, ettei se illalla kotona pysy,

mutta hän voi jotain epäillä. Ja sinä päivänä, kun hän sen saisi tietää, että hänen tyttärensä on herrojen kanssa kaupungilla, niin hän löisi tytön kuoliaaksi. Siksi minä tulin teille sanomaan, että teidän seurustelunne Lyylin kanssa täytyy nyt loppua.

BIRGER.

Hyvä!

SIIVOSKA.

Suokaa nyt anteeksi minun suoruuteni, mutta meikäläisten täytyy ottaa asiat aivan niin kuin ne ovat. Ei auta.—Hyvästi.

BIRGER.

Hyvästi!

SIIVOSKA.

Kyllä minä löydän—kyllä minä itsekin oven auki saan. Hyvästi! (Pois).

4 kohta.

BIRGER.

(Syleilee Lyyliä).

LYYLI.

Minä en tottele äitiä, en! Minä en voi elää ilman sinua. Minä tulen vaikka salaa sinun luoksesi—kun minä vaan saan sinua rakastaa.

BIRGER.

Äitisi oli tehdä minut ihan hulluksi.

LYYLI.

(Itkien). Oi Birger!

BIRGER.

Älä itke Lyyli! Rakastanhan sinua—rakastanhan sinua—

LYYLI.

Oi Birger! Nyt minä tiedän, että elämäni on mennyttä.

BIRGER.

Ei vielä, lapsirakka! Ei vielä. Maailmassa on paljon, jota sinä et edes aavista, niin paljon kaunista, niin paljon ihanaa!

LYYLI.

Minun elämäni on mennyttä näinkin vähästä.—Nyt olen kuin kaikki muut.

Esirippu.

NELJÄS NÄYTÖS.

Siivosen kamarissa.

1 kohta.

LYYLI. AKKU. IIDU. HILMA.

LYYLI.

Mitenkä se Akku oikein jalkansa loukkasi?

IIDU.

Se putosi ylimmäisestä kerroksesta alempaan.

LYYLI.

Eikö kukaan häntä vartioinut?

IIDU.

Äiti oli poissa.

LYYLI.

Entäs sinä!

IIDU.

Kun minä olin Lönqviskan hautajaisia katsomassa.

LYYLI.

Missä se Hilma silloin oli?

IIDU.

Oli maalla mummon luona.

LYYLI.

Miksei Hilma ole enää maalla mummon luona?

IIDU.

Kun ei mummo tahdo.

LYYLI.

Miksei mummo tahdo?

IIDU.

Kun ei ole rahaa.

LYYLI.

Onko äidillä sitten rahaa?

IIDU.

On äidillä joskus.

LYYLI.

Eikö sitä Akun jalkaa voida parantaa?

IIDU.

Kun se alussa tuli niin pahaksi.

LYYLI.

Eikö sitä heti sitten sidottu?

IIDU.

Ei sidottu, kun äiti oli poissa.

LYYLI.

Voi kauheaa! Nyt hän voi jäädä koko iäkseen rammaksi. Eikö se vieläkkään ole parempi?

IIDU.

Ei ole, kun ei se malta pysyä paikallaan.

LYYLI.

Miksei malta?

IIDU.

Kun ei se tottele.

LYYLI.

Eikö tottele?

IIDU.

Kun se on niin häijy. Ei tottele äitiäkään.

LYYLI.

Eikö äiti káske totella?

IIDU.

Káskee—mutta ei se!

LYYLI.

Voi mikä siitäkin tullee! Käykö Iidu jo koulua?

IIDU.

Ei.

LYYLI.

Miksei?

IIDU.

Ei.

LYYLI.

Tekeekö Iidun mieli kouluun!

IIDU.

En minä tiedä.

LYYLI.

Osaako Iidu lukea?

IIDU.

Ei.

LYYLI.

Kuinka vanha Iidu on?

IIDU.

Yksitoista.

LYYLI.

Eikä osaa vielä lukea! Eikö se ole kamalaa!

IIDU.

En minä tiedä.

LYYLI.

Tahtoisiko Iidu mennä kouluun?

IIDU.

En minä tiedä.

LYYLI.

Osaako Iidu kutoa sukkaa?

IIDU.

Ei.

LYYLI.

Osaako Iidu neuloa?

IIDU.

Ei.

LYYLI.

Kuka Iidun vaatteet laittaa?

IIDU.

Ei kukaan.

LYYLI.

Eikö äitikään?

IIDU.

Ei äiti jouda.

LYYLI.

Voi lapsi parkoja! Jos sinustakin tulisi mitä tahansa, en ihmettelisi.
—Tahtooko Iidu korpun?

IIDU.

Joo!

LYYLI.

Entäs Hilma? Kuinka vanha Hilma on?

IIDU.

Kahdeksan.

LYYLI.

Osaako Hilma sanoa kiitoksia?

IIDU.

Ei se osaa. Pelkää niin.

LYYLI.

Tässä on Hilmalle korppu.

IIDU.

Kiitä, Hilma!—Ei se uskalla—kiitä nyt! (Hilma juoksee pois).

LYYLI.

Entäs Akku?

IIDU.

Ota lakki päästä. (Akku tekee sen). Kiitä nyt. (Akku kiittää).

LYYLI.

Voi lapsi parkoja. Nyt saatte mennä. (Hilma ja Akku huutavat).

IIDU.

Noh, Akku!

LYYLI.

Menkää! Ehkä äiti jo odottaa teitä.

IIDU.

Hyvästi.

LYYLI.

Hyvästi Iidu. Kanna Akku portaita alas. Hän ei jaksa itse kävellä.

(Menevät).

2 kohtaus.

LYYLI.

Kolme aviotonta lasta ja kaikki kuin villedjä! Voi sitäkin äitiä!

BIRGER. (Tulee).

LYYLI.

Birger!

BIRGER.

Kun menin tästä ohitse, niin kysyin pikku tytöltä pihalla onko Siivonen tahi Siivoska kotona. Ei! vastasi hän.—Onko kukaan muu sitten kotona? On Lyyli, vastasi tyttö. Hyi sellaista rumaa olentoa, jolla oli niin kummalliset vanhentuneet piirteet. Kenen tyttö se oli?

LYYLI.

Erään naimattoman naisen.

BIRGER.

Nyt minä ymmärrän, kuinka sinä mahdat kärsiä tällaisessa ympäristössä.
—Sinä olet niin kalpea. Oletko sairas?

LYYLI.

En.

BIRGER.

Onko sinun ollut ikävä?

LYYLI.

Ei.

BIRGER.

Noh mutta vastaahan jotain muuta kuin ei—ja ei.

LYYLI.

Birger—minä olen uhrannut sinulle kaikki—enkä pyydä suita mitään vastalahjaksi—en edes kunniasanaasi. Ole minulle armelias. Älä saata minua onnettomaksi.

BIRGER.

Olenko käytökselläni sen osoittanut?

LYYLI.

Et—et! En tahdo sinua moittia, en, mutta minusta tuntuu kuin minä pelkäisin—

BIRGER.

Mitä sinä pelkäisit?—

LYYLI.

Sinua! Älä suutu Birger, vaikka minä olen tällainen pelkuri. Katso minulla on niin vähän uskallettavana, minä olen yhdellä iskulla hukassa. Jos sinä tietäisit mitä tuskia minä olen kärsinyt, mitenkä minä vääntelen itseäni unettomana yöllä, sillä minä ajattelen, että jos sinä minut hylkäisit. Minä katselen kaikkia kurjia naisia, joita sanotaan huonoiksi, samoilla silmillä kuin itseäni ja minä ajattelen, etten minä ole heitä rahtuakaan parempi.

BIRGER.

Sinä, joka teet sen rakkaudesta.

LYYLI.

He ovat myös joskus rakastaneet.

BIRGER.

Hm!

LYYLI.

Ja jos eivät he, niin on niin monta, monta muuta, joita maailma pilkkaa ja ylenkatsoo, vaan jotka eivät ole sen huonompia kuin muut. He eivät ole vaan ymmärtäneet omaa hintaansa arvata ja pyytää laillista paperia rakkautensa palkkioksi. Vaan mitä auttaa, jos minä uskallan näin puhua. Saman kirouksen alaiseksi minä sittenkin joudun, jos uskallan vastustaa tuota maailmaa, jota sanotaan siveäksi.

BIRGER.

Me emme välitä siitä—

LYYLI.

Meidän täytyy.

BIRGER.

Meidän ei täydy.

LYYLI.

Oh kuinka minä olen kärsinyt.—Kärsimys on ollut minun elvyttäjäni ja kärsimys on ollut minun elämäni ainoa uskollinen toveri.

BIRGER.

Ja rakkaus.

LYYLI.

Sekin on ollut kärsimistä!

BIRGER.

Ja nyt!

LYYLI.

Nyt minä olen lamattu. Nyt minä seison kuin kiehtovassa pensaikossa— enkä tiedä, minnekä matkaani suunnata.

BIRGER.

Elämään!

LYYLI.

Ja se elämä?

BIRGER.

On rakkaus—täydellisesti antautuva polttava rakkaus.

LYYLI.

Ah! Sinä tulit niin vieraaksi.—Mikä sinun on?

BIRGER.

Suo anteeksi—minä olen hieman hermostunut. Nyt minun pitää lähteä—

LYYLI.

Eikös mitä. Voithan sinä vielä viipyä. Ei äiti tule kotiin ennenkuin kello 7:ltä.

BIRGER.

Minulla on asiaa kaupungille.

LYYLI.

Istu vielä tänne. Voi siitä on minusta niin pitkä aika, kun olen sinun kanssasi puhunut. Katso, minusta on se aika, jolloin en sinua näe, kuin iankaikkisuus—ja kun sinä olet mennyt—! Voi muistatko sitä ensimmäistä kertaa, jolloin sinä olit täällä. Voi siitä ei ole kuin kuukausi—ja mitä onkaan sillä ajalla tapahtunut. Kuinka elämä muuttuu pian.

BIRGER.

Se muuttuu niin pian.

LYYLI.

Miksi sinä olet niin pahalla päällä? Olenko minä sinua loukannut?

BIRGER.

Et.

LYYLI.

Mikä sinun sitten on?

BIRGER.

(Sulkee silmänsä). Olen niin väsynyt.

LYYLI.

Onko sinulla ollut paljon työtä?

BIRGER.

On sitäkin.

LYYLI.

Onko professori ollut paha tenteissä?

BIRGER.

Ei.

LYYLI.

Onko isäsi käynyt täällä?

BIRGER.

On, eilen.

LYYLI.

Oliko hän äkäinen?

BIRGER.

Ei.

LYYLI.

Mitä hän sanoi sinulle, kerro.

BIRGER.

Hän käski minun tulla maalle pariksi viikoksi.

LYYLI.

Maalle, maalle! Lähde vaan. En minä tahdo sinua pidättää.

BIRGER.

Ei minua haluta lähteä.

LYYLI.

Sinä kai kaipaat virkistystä. Lähde.

BIRGER.

Jos sinun tulee ikävä?

LYYLI.

Ei minun tule? Voithan sinä kirjoittaa.

BIRGER.

(Vitkaan). Kyllä.

LYYLI.

Ei isä tiedä. Luulee joksikin toveriksi.

BIRGER.

—Oi Lyyli.—Minä olen niin kurja ihminen.

LYYLI.

Et sinä ole huono, et! Et sinä ole huonompi kuin muut!

BIRGER.

Jos minä jäisin?

LYYLI.

Sinä lähdet, koska isäsi sen tahtoo.

BIRGER.

Niinkö luulet?

LYYLI.

Tietysti.

BIRGER.

(Äkkiä). Minä lähden. Hyvästi!

LYYLI.

Hyvästi! Joko sinä siis huomenna?

BIRGER.

Huomenna.

LYYLI.

Huomenna. Voi, tämä on siis jäähyväisjättö! Jos minä uskaltaisin tulla luoksesi tänä iltana vielä.

BIRGER.

Tule vaan.

LYYLI.

Minä tulen.

BIRGER.

Hyvästi siksi.

LYYLI.

Hyvästi! (Syleily).

BIRGER.

Hyvästi!

3 kohta.

HELENA. (Tulee).

LYYLI.

Mikä sinun on, kun noin käyt mustissa? Eihän se lapsi vaan—?

HELENA.

Se on kuollut.

LYYLI.

Kuollut!

HELENA.

Niin, eilen se kuoli kello 6 illalla. Juuri ehtivät minua hakemaan niin se raukka jo veti henkeään. Ei sen kauan kampailla tarvinnut. Vähäsen huohti, niin oli kuollut.

LYYLI.

Oliko se hyvin huono?

HELENA.

Niin se oli laihtunut raukka. En olisi sitä tuntenut, kun sen käsiini otin, niin se oli pieneksi käynyt. Niin oli kuin höyhennetty linnunpoika, niin pieni ja huvennut. Minuun otti niin haikeasti.

LYYLI.

Ja sinä rakastit siis lastasi?

HELENA.

Rakastin.

LYYLI.

Sinä rakastit sitä siksi, että rakastit sen isää.

HELENA.

Minä rakastin lastani. Minä olin oppinut elämään ulkopuolella ihmisten yhteyttä. Ja kun minä sen kerran olin oppinut, mitä tuskaa tuotti minulle enää yhden lapsen elättäminen. Minä olisin sen kasvattanut hyväksi ihmiseksi. Se oli poika. Minä olisin tehnyt siitä miehen. Se olisi saanut käydä koulua ja tulla onnelliseksi ja elää paremmin kuin minä, joka en ole saanut mitään oppia.

LYYLI.

Uskotko, että hän olisi siitä onnelliseksi tullut?

HELENA.

Kuka olisi onnellisempi kuin se, joka saa kaikki oppia!

LYYLI.

Onnellinen—kuka on onnellinen? Huomennako se haudataan?

HELENA.

Niin, sitä minä tulin pyytämään, että te tulisitte sitä saattamaan. Minä olen sen jo itse pessyt—ja arkun minä myöskin ostin. Sain rahaa etukäteen herrasväeltäni. Minä vaan ajattelin, että eikö Lyyli tulisi huomenna laulamaan se pihalta pois. Kyllä kai Siivoska tulee minua illalla auttamaan. Kyllä minä ruumiin itse koristan.

LYYLI.

Kyllä minä tulen. Onko Helenalla jo värssy valittu?

HELENA.

Kyllä minulla on. Virsi 527 uudessa virsikirjassa. Jos Lyyli löytää sen.

LYYLI.

(Hakee). Kyllä.

HELENA.

Jos Lyyli lukee sen, että jos sen sopii silloinkin lukea kun kiitosta tehdään saarnatuolissa.

LYYLI. (Lukee sen).

HELENA.

Herra Jeesus. Suo minulle anteeksi kaikki syntini, armosi tähden sinä rakas Vapahtaja.

LYYLI.

(Lankee hänen kaulaansa). Helena! Rukoilkaamme yhdessä! Herra yksin tietää ken on suurin, ja ken on meistä vähin syntinen.

4 kohta.

SIIVOSKA. (Palaa kirkosta).

Hyvää iltaa. Mikä täällä on? Mitä se Helena on mustissa?

LYYLI.

Lapsi on kuollut.

SIIVOSKA.

Kuollut. Herralle kiitos, että se pääsi vaivoista. Sinunkin piti nähdä sen kituvan, ennen kuin sinä syntisi huomasit.

HELENA.

Minä koetan syntini sovittaa.

SIIVOSKA.

Kyllä sen tehdä saat. Pitkä on ikä sinulla edessä. Eivät synnin muistot helpolla haihdu.

HELENA.

Minä pyytäisin, että te Siivoska tulisitte illempana ruumista laudalta veisaamaan. Minä menen edeltäkäsini sinne. Tulkaa te sitten kun olette illallista laittaneet.

SIIVOSKA.

Kyllä minä tulen.

LYYLI.

(Itsekseen). Ja minä, joka olen luvannut mennä Birgerin luokse! Enhän voisi mennä tällaisessa mielentilassa.

SIIVOSKA.

Mene sinäkin Lyyli Helenan kanssa. Sinä olet istunut koko päivän sisällä, saisit mennä hiukkasen jaloittelemaan—

LYYLI.

Äiti!

SIIVOSKA.

Mene nyt vaan. Tässä on markka. Osta sillä Helenalle kahvileipää.

LYYLI.

Äiti, minä en mene!

SIIVOSKA.

Mikset! Mene alas Bulevardinkadulle. Vaan älä viivy kauan.

LYYLI.

Äiti. Minä en viivy kauan, minä lupaan sen.

HELENA.

Ei Lyylin niin kiirehtiä tarvitse, minä puen ruumiin ensin alusvaatteisiin. Siihen menee hyvin paljon aikaa.

LYYLI.

Hyvin paljon aikaa.

SIIVOSKA.

Kiirehdi nyt.

LYYLI.

Kyllä. Kyllä minä kiirehdin—äiti. (Heittäytyy äitinsä kaulaan).

SIIVOSKA.

Oletko sinä niin hermostunut tuosta lapsen kuolemasta, että aivan vapiset ja puristat kaulaani, niin että tekee kipeää.

LYYLI.

Äiti sinun ei tarvitse minun tähteni itkeä—ei koskaan.

(Menevät).

5 kohta.

SIIVOSKA. TOLOSKA.

SIIVOSKA.

Hyvää iltaa Toloska.—Kerran tekin meille löysitte.

TOLOSKA.

Hyvää iltaa. Hyvää iltaa. Mitenkä teillä jaksetaan?

SIIVOSKA.

Hyvin, Jumalan kiitos! Helenan lapsi vaan kuoli.

TOLOSKA.

Vai kuoli! Se oli onni!

SIIVOSKA.

Niinhän se on meikäläisen onni että lapset pääsevät pois.—Ei meillä joudeta lapsia suremaan. Ei.—Se olkoon herrasväen työtä.

TOLOSKA.

Ripuliin kai kuoli?

SIIVOSKA.

Ripuliin.

TOLOSKA.

Se on hyvin ymmärrettävää näin kesäiseen aikaan. Milloinka meikäläinen joutaisi lapsiaan hoitamaan? Ja milloinka ne luonnistaisivat? Kesällä on kuumaa, talvella on pakkanen.

SIIVOSKA.

Totta on!—Tuota, kyllä kai Toloskalla on aikaa? Minä kiehautan pikkuisen kahvia ja sitten kai tulette Helenan lapsen ruumista katsomaan. Minä menen sitä laudalta veisaamaan.

TOLOSKA.

Oikeinko Helena sitä suree?

SIIVOSKA.

Sureehan se sitä. On se sentään oma lapsi.

TOLOSKA.

Onhan se!—Hyvä Jumala sitä surkeutta, jota ihmiset ihan turhaan itsellensä saattavat. Voi jos monikin ajattelisi, niin ei katkerasti tarvitseisi tekoansa katua. Ja ne herrasväetkin! Onpa se kai huvitusta, se heidän rehkinänsä! Herra auttakoon! Ei yksinkertainen työmies tiedä, pitääkö sille nauraa vaiko itkeä.

SIIVOSKA.

Mitä Toloska jälleen tietää?

TOLOSKA.

Tosi asia on, että vaikka te minua hulluksi sanotte, että minä joka asiasta niin suurta melua pidän, niin ei se sentään turhaa ole. Kyllä maailmassa voi asioita tapahtua, joita ei tosiksi luulisi, jollei tietäisi.

SIIVOSKA.

Jutelkaa te, niin minä hoidan kahvipannua.

TOLOSKA.

Katsokaa, minulla on sisar. Hän on kesävahti, niinkuin tiedätte nuorella herrasväellä. Kastaa kukkia ja tuuletuttaa huoneita, kun herrasväki asuu maalla. Ja kun hän on noin hiukan säntillinen ja puhdas ihminen, niin herrasväet käskevät hänen asua huoneissaan. Ja niin hän nyt asuu kamreeri Holten'illa, jolla on suuri lokaali Fabianinkadun varrella, lähellä Kasarmin toria. Niin, ja samassa kerroksessa asuu professori Ekman.

SIIVOSKA.

Ekman!—Vai niin!

TOLOSKA.

Ajatelkaas sitä hävyttömyyttä. Nyt se poikajunkkari, se lääketieteen kandidaatti tahi mikä lie. Sellainen fiini kalpeapintainen herrasmies se on—niin käy klinikassa ja asuu väliin kotona. Minun sisareni huone on ihan seinätysten hänen huoneensa kanssa ja sinne kuuluu joka rapina sieltä sisältä. Hyi, sanon minä, jos minä olisin professorska ja minä saisin tietää millaista elämää minun huoneessani pidetään, niin mäsäksi minä sen pojan hakkaisin, sen minä sanon.

SIIVOSKA.

Noh, mitä hän sitten tekee?

TOLOSKA.

Ajatelkaas! Ensin se kyllä eli siivosti, mutta sitten rupesi laahaamaan naisia sinne, mikä lie ollut mamselli. Sisareni ei sitä koskaan nähnyt, mutta kuuli että se tuli aina noin kello kahdeksalta illalla.

SIIVOSKA.

Tuota, se oli kai joku huono nainen?

TOLOSKA.

Mikä heiskale se lie ollut! Eihän kunnan ihmisten lapset tuolla lailla herrojen luona käy.

SIIVOSKA.

Kertokaa!

TOLOSKA.

Nyt ne juttelivat, ja juttelivat ja väliin se nainen itkikin ja sieltäkös kuului jos jotakin.

SIIVOSKA.

Oliko se joku huono nainen?

TOLOSKA.

Johan minä sen sanoin että se oli. Eihän se voinut olla kukaan muu.

SIIVOSKA.

Ja teidän sisarenne kuuli kaikki?

TOLOSKA.

Niin! Ja nyt se on ruvennut käymään siellä edellä puolen päivän. Ja kerran minä kuulin kun joku soitti kelloa. Ja näillekö tuli hätä. Niin tassutettiin ja kuiskattiin. Siellä kuului olleen joku vanha ihminen. Oli kai tytön äiti?

SIIVOSKA.

Kuinka minun sydäntäni rupesi hakkaamaan.—Tuota antakaa nyt anteeksi, mutta minun täytyy mennä Helenan luo. Lyylikin on mennyt sinne edeltäpäin. Voi voi, kuinka se hakkaa. Ah—

TOLOSKA.

Mikä teidän on?

SIIVOSKA.

Ei mikään! Ei mikään! Hiukan vaan ottaa tästä sydämen alta.

TOLOSKA.

Hyvät ihmiset auttakaa.

6 kohta.

TALONM. VAIMO.

Onko Siivoska pyörtynyt?

TOLOSKA.

En minä tiedä mikä sille tuli, mutta niin se huutaa ja voihtaa. Ettekö te voisi hiukan hieroa! Bäcklundiko siinä on? Tietääkö Bäcklund, missä asuu tässä tohtori tahi joku muu ihminen, joka ymmärtäisi.

TALONM. VAIMO.

Tohtori Bergenstråle asuu tuossa katupytingissä! Menkää kysymään josko hän olisi kotona! Menkää nyt pian.

BÄCKLUND.

Kyllähän minä menen! Tämähän oli merkillistä.

TALONM. VAIMO.

Mistä se sellainen tuli?

TOLOSKA.

En minä ymmärrä! Koettakaa sitä hieroa! Sehän on kuin kramppi.

SIIVOSKA.

Kyllä minä tästä———

TOLOSKA.

Pysykää nyt hiljaa. Me lähetimme tohtorin perään. Älkää nousko istumaan Siivoska. Se tekee teille pahaa.

SIIVOSKA.

(Itkien hermostuneena). Kyllä minun täytyy nousta. Minä menen Lyylä hakemaan.

TOLOSKA.

Älkää menkö.

SIIVOSKA.

(Koettaa päästä). Kyllä minun täytyy——

TOLOSKA.

Nukkukaa nyt.

SIIVOSKA.

(Huitoen käsiään). Ei ei ei! Minun täytyy päästä hänen luokseen.
(Vihaisena). Pois! Älkää minua estäkö. (Rupeaa hoipertamaan).

TALONM. VAIMO.

Ei sitä uskalla estää. Sehän on niin kamalan näköinen. Mahtaako tulla hulluksi?

TOLOSKA.

Mistä se nyt sellaiseksi olisi tullut?

TALONM. VAIMO.

Nyt hän lähtee vaan.

TOLOSKA.

Älkää häntä laskeko!

TALONM. VAIMO.

Emmehän me voi sitä estää.

TOLOSKA.

Jumalan kiitos! Tohtori! En minä ymmärrä enää mitään.

7 kohtaus.

BERGENSTRÅLE. Edelliset.

B:STRÅLE.

Missä sairas on? Mikä hänelle tuli?

TOLOSKA.

En minä tiedä.—Itki ja nyyhkytti ja oli niin kamalan näköinen.

B:STRÅLE.

Hysteriaa. Minä kirjoitan reseptin. Oliko hän saanut kuulla jotain ikävää?

TOLOSKA.

En minä tiedä.

B:STRÅLE.

Puhuitteko jotain kiihoittavaa?

TOLOSKA.

Ei—ei!

B:STRÅLE.

Jotainhan kuitenkin on kai tapahtunut.

TOLOSKA.

Minä puhuin eräästä tapauksesta.

B:STRÅLE.

Mikä se sitten oli?

TOLOSKA.

Eräästä tohtorista.

B:STRÅLE.

Soo?!

TOLOSKA.

Joka oli laahannut naisen luoksensa.

B:STRÅLE.

Ja sekö pani akan pään pyörälle, että hän sai kohtauksen? Arkoja hermoja teillä onkin.—Mikä sen tohtorin nimi oli?

TOLOSKA.

Mitä herra sillä?

B:STRÅLE.

Sanokaa, niin minä saan sen tietää.

TOLOSKA.

Tuota, se oli joku professori Ekman'in nuori herra.

B:STRÅLE.

Mitä! Vai niin.

TOLOSKA.

Ei se muuta ollut.

B:STRÅLE.

Mikä se nainen oli?

TOLOSKA.

En minä tiedä.

B:STRÅLE.

Oliko hän ehkä tämän vaimon tytär?

TOLOSKA.

Ei. Hänhän on paperikaupassa.

B:STRÅLE.

Paperikaupassa!

TOLOSKA.

Niin!

B:STRÅLE.

Missä paperikaupassa?

TOLOSKA.

Aleksanterinkadun varrella. Missä lie?

B:STRÅLE.

Mikä näitten ihmisten nimi on?

TOLOSKA.

Siivonen.

B:STRÅLE.

(Itsekseen). Tämä on merkillistä. Tytön nimi on Lyyli.

TOLOSKA.

On.

B:STRÅLE.

Kaunis, komea tyttö. Hyvin nuori!

TOLOSKA.

Niin!

B:STRÅLE.

(Itsekseen). Jos se Birgerin roisto! Ah! Mutta hyvin mahdollista! Tämähän on hävytöntä. Saakelin hävytön juttu. Jos nyt akka on saanut sen kuulla. (Ääneen). Antakaa tuota lääkettä hänelle 20 tippaa kolme kertaa päivässä. Sitten pitää hänen välttää mielen liikutusta. Hänellä on sydänvikaa. Muistakaa se.—Ei se mitään maksa. Minulla ei ole tapana ottaa mitään vaivoistani.

TOLOSKA.

Kiitoksia sitten hyvin paljon, herra tohtori.

B:STRÅLE.

Kiitoksia. (Itsekseen). Penteleen Birgeriä. Kyllä se on ainakin se tyttö. Penteleen poikaa. Sitä pitää mennä tapaamaan. Kyllä me sen pehmitämme! (Ääneen). Hyvästi!

TOLOSKA.

Hyvästi!

8 kohta.

SIIVONEN. Edelliset paitsi Bergenstråle.

SIIVONEN.

Mitä tohtori täällä teki?

TOLOSKA.

Siivoska on kipeä.

SIIVONEN.

Mikä sille tuli?

TOLOSKA.

En minä tiedä! Kun minä tässä puhelin, niin rupesi värisemään ja itki niin, että luulin hulluksi tulleen.

SIIVONEN.

Mikä se sellainen!

TOLOSKA.

Lupasi lähteä kadulle kävelemään. Sanoi tahtovansa Lyyliä tavata, se kun on Helenan luona ruumista laudalta veisaamassa.

SIIVONEN.

Onko sen lapsi sitten kuollut?

TOLOSKA.

On.

SIIVONEN.

Mitä meidän äiti sitä niin kovaksi otti, että rupesi pyörtymään? Tämähän on merkillistä.

TOLOSKA.

En minä sitä ymmärrä.

SIIVONEN.

Kyllä kai sitten selvenee, kun asiasta puhellaan.

9 kohta.

HELENA. Edelliset.

TOLOSKA.

Noh, tuossa se Helena onkin. Eikös Lyyli ole teillä?

HELENA.

Ei ole. Minä olen teitä odottanut ja odottanut, vaan kun ei mitään ole kuulunut, niin minä ajattelin että ei Siivoska kai tulekaan. Siksi minä läksin vaan hiukan myrttiä hakemaan, kun tiesin että Lyylillä on täällä suuri myrtti.

SIIVONEN.

Noh, missä se Lyyli sitten on?

HELENA.

En minä tiedä. Minä luulin hänen olevan kotona.

SIIVONEN.

Ei hän kotona ole.

HELENA.

Minne hän sitten on mennyt?

SIIVONEN.

Kuka tietää missä se juoksee.

HELENA.

Kyllä hän minun kanssani läksi tunti sitten kotoa, kun äiti käski hänen mennä leipää ostamaan. Mutta Robertinkadun kulmassa hän minusta erosi. Minä menin kotiin ja hän meni kaupungille.

SIIVONEN.

Missä se tyttö sitten on! Sehän on merkillistä. Näyttää siltä, kun siinä piilisi jokin salaisuus.—Minne äiti sitten aikoi?

TOLOSKA.

Siivoska lupasi mennä Lyyliä hakemaan Helenan luota.

SIIVONEN.

Mitä hänen tarvitsi mennä Helenan luo!? Olisihan tyttö sieltä päässyt taluttamattakin kotiin.

TOLOSKA.

En minä vaan tiedä.

SIIVONEN.

Sanotaan, että pojista on vastusta! Mutta onhan niistä tytöistäkin. Jos se tyttö tulisi kotiin, niin minun tekisi mieleni sitä piiskata, että kerrankin muistaisi. Tämä saa olla viimeinen kerta, muuten täällä tulee toinen polska. (Lyyli tulee). Siinähan sinä olet.

LYYLI.

Äiti! Onko hän kuollut. Äiti!

SIIVOSKA.

Uskallatko vielä katsoa minua silmiin?

LYYLI.

Äiti!—Äiti!—Koeta ymmärtää minua.

SIIVOSKA.

En! Minulla ei ole sitä ymmärrystä. Synti on synti ja langennut on langennut. Oi Herra, miksi minua näin kovasti koettelet!

Esirippu.

VIIDES NÄYTÖS.

Bergenstrålen luona.

1 kohta.

BERGENSTRÅLE. BIRGER.

B:STRÅLE.

Hyvää huomenta Birger! Tervetuloa maalta!

BIRGER.

Sinä olet soittanut minulle pari kertaa! Onko sinulla asiaa?

B:STRÅLE.

On! Paina puuta!—Olen kuullut, että sinä olet muka salakihloissa— erään neiti Sältinin kanssa— Onhan se oikein tehty, sillä vanhempasi tahtovat tätä avioliittoa.—Tyttö on kaunis, siveä, kiltti. Hänen isänsä sanotaan olevan varakkaan. Minä toivotan onnea! Tulethan sinä onnelliseksi! Tyttö on kai rakastunut sinuun kuin hiiri.

BIRGER.

Älä vitsaile!—Mikä oli asiasi?

B:STRÅLE.

Saanko puhutella palvelustyttöäni ensin? Lähettäisin kirjeen jonnekin—
(Soittaa. Palvelustyttö). Olisitteko hyvä ja veisitte kirjeen perille.
—Tässä on juomaraha! (Tyttö pois).

BIRGER.

Rendez-vous pilettikö?

B:STRÅLE.

Ei!

BIRGER.

Miksi näytät noin happamalta.

B:STRÅLE.

Minä olen ruvennut filosofeeraamaan!—Sinä olet siis aikonut ruveta vakavaksi aviomieheksi?

BIRGER.

Se asia tuntuu sinua suuresti intreseeraavan.

B:STRÅLE.

Sanoinhan minä, että olen ruvennut filosofeeraamaan. Mehän väittelimme kerran muutamista asioista. Sinä muistaakseni esitit uutta systeemiä— avioliittoa rakkaudesta—puhtaasti inhimillisestä rakkaudesta esimerkiksi lääketieteen kandidaatin ja tehtaantytön välillä. Etkö sinä nyt tahtoisit esimerkillä valaista mielipidettäsi?

BIRGER.

Minäkö! Miksi minä?

B:STRÅLE.

Siksi että sinulla muistaakseni olisi ollut siihen tilaisuutta. Olit tekemisissä erään siistin ja sievän tytön kanssa.—Minne hän jäi?

BIRGER.

Helsinkiin.

B:STRÅLE.

Eikö se juttu kehittynyt sen pitemmälle?

BIRGER.

Kuule Bergenstråle, oletko sinä ruvennut maallikkosaarnaajaksi?

B:STRÅLE.

En. Minä muistan vaan, että minä en hyväksynyt rakkauden seikkailuasi— en sillä kertaa. Oletko jättänyt tytön rauhaan?

BIRGER.

Se on minun asiani.

B:STRÅLE.

Ehkä!—Ehk'ei!—Minä sanoin sinulle silloin, että jos tahdot olla kunnan mies, niin olisit seurannut neuvoani. Olitko sen verran kunnan mies?—Minä kysyn sitä vanhan ystävyysnojan nojalla—

BIRGER.

Oletko sinä todellakin ruvennut siveyden asian ajajaksi?

B:STRÅLE.

En! Minä sanoin silloin, että pitää tyystin harkita ennenkun antautuu uudistusaatteille ainakin kun on kysymys ihmisolentojen sielusta tahi ruumiista. Minä olen hyvin jokapäiväinen mies, minä en siedä suun pieksemistä. Jätitkö tytön rauhaan?—

BIRGER.

En!

B:STRÅLE.

Hyvä. Aijotko naida hänet?

BIRGER.

En!

B:STRÅLE.

Miks'et?

BIRGER.

En voi isäni tähden.

B:STRÅLE.

Olet siis puhunut isällesi?

BIRGER.

Olen—voidakseni maksaa tytölle eläkkeen.

B:STRÅLE.

Sinä et ole sitä tytölle ilmoittanut?

BIRGER.

En ole vielä ehtinyt.

B:STRÅLE.

Sinä olet konna.

BIRGER.

Bergenstråle!

B:STRÅLE.

Minä annan sinulle muutamia asiallisia tietoja. Seitsemäntenä päivänä Heinäkuuta kutsuttiin minut erään naisen luo, joka oli saanut hysteerisen kohtauksen.—Se oli hyvin ankaraa laatua. Vaimolla on muuten sydänvika.—Nyt hän on maannut toista kuukautta vuoteen omana. —Hän on työmiehen vaimo. Hänen pitäisi lähteä ulkomaille kylpemään mutta hänellä ei ole siihen varaa. Mitä pitäisi tässä tapauksessa tehdä?

BIRGER.

En minä tiedä.

B:STRÅLE.

Eräänä päivänä toi eräs työmies julmistuneena tyttärensä luokseni. Tyttöä oli ruoskittu. Näin sen sinelmistä joita oli hänen ruumiissaan. Hän oli rikkonut kuudetta käskyä vastaan. Isä oli rangaissut häntä lain nojalla, ihmiset eivät häntä siitä moittineet. Tyttö oli hyvin hermostunut. Minun piti tutkia häntä yhteiskunnan nimessä.—Tyttö vapisi kuin haavan lehti. Me kaksi miestä—isä ja minä—vieras lääkäri raatelimme hänen ruumistaan, loukkasimme hänen hienoimpia tunteitaan, siksi että hän oli langennut erään konnan koukkuihin, jonka nimeä hän ei tahtonut mainita. Sinä voit kuvitella että tehtävä ei ollut hauskinta laatua.

BIRGER.

Kyllä!

B:STRÅLE.

Ihmettelin ett'ei tyttö ollut tehnyt itsemurhaa.—Naiset näyttävät jaksavan kärsiä—

BIRGER.

Mutta miksi juuri minulle kerrot tuon. Mitä se minuun koskee?

B:STRÅLE.

Tuon tytön nimi oli Lyidia Siivonen.—Tunnetko hänet?—Hän on ensi kuukauden—

BIRGER.

Bergenstråle!

B:STRÅLE.

Sinun täytyy hänet naida!—

BIRGER.

Eipä niinkään.

B:STRÅLE.

Sinun täytyy hänet naida, jos olet kunnon mies.

BIRGER.

Vai naida hänet. Se, se vasta olisi tuhmuus.

B:STRÅLE.

Miksi viettelit hänet?

BIRGER.

Sinäkö kysyt?

B:STRÅLE.

Niin minä. Vastaa minulle nyt, miksi viettelit hänet?

BIRGER.

Siksi että häntä rakastin—

B:STRÅLE.

Minä en ymmärrä sinua.

BIRGER.

Etkö ymmärrä?—Täytyykö minun se selittää sinulle?

B:STRÅLE.

Jätä neiti Sältin?

BIRGER.

En voi! Hän on rakastunut minuun.

B:STRÅLE.

Sinun täytyy pelastaa Lyyli.

BIRGER.

Ikävällä avioliitollako! Ei!

B:STRÅLE.

Ranskassa saisin ampua kuulan rintaasi—

BIRGER.

Täällä tarvitsisi minun ampua itse itseni.

B:STRÅLE.

Tee se!

BIRGER.

En voi!

(Soittoa).

B:STRÅLE.

Se on hän!

BIRGER.

Lyyli!—

B:STRÅLE.

Niin!—Selitä nyt vyyhtisi. Minä olen perheen ystävä. Minun on täytynyt selittää tytön äidille, että kaikki vielä kääntyy hyvin päin kun sinä palaat kotia. Olen lepyttänyt isän, joka vimmassaan oli ruvennut juomaan ja kidutti vaimoan ja tytärtänsä. Mies ei ollut siihen päivään viinaa maistanut. Tyttö ei osaa ajatella mitään, on kuin tylsä. Koko hänen onnensa riippuu nyt sinusta. Tule sisään Lyyli! Tohtori Ekman on palannut maalta. Ole rauhassa, kyllä kaikki vielä päättyy hyvin. Minä menen hetkeksi kävelemään.—Älä pelkää Lyyli, minä olen tohtori Ekman'in ja sinun paras ystäväsi.—Näkemiin.

2 kohta.

LYYLI. BIRGER.

BIRGER.

Sinä olet niin kalpea Lyyli, onko sinun ollut ikävä?!

LYYLI.

Ei!

BIRGER.

Anna minulle anteeksi!

LYYLI.

Birger! Minä olen niin pelännyt—

BIRGER.

Sinun ei tarvitse mitään pelätä.

LYYLI.

Minä olen niin pelännyt että sinä minut unohtaisit.

BIRGER.

Minä en unohda sinua koskaan.

LYYLI.

Etkö halveksi minua?—Ethän usko että minä olen kevytmielisyydestä sinua rakastanut?

BIRGER.

En!

LYYLI.

Jos sinä tietäisit kuinka paljon olen näinä kahtena viikkona ajatellut?
Minusta on kuin olisin ollut haudattuna.—

BIRGER.

Anna minulle anteeksi!

LYYLI.

Tohtori Bergenstråle käski minun tulla tänne! Onko sinulla minulle asiaa?

BIRGER.

On. Minä olen saattanut sinut asemaan, josta minun nyt täytyy koittaa sinut pelastaa. Minä olen kertonut kaikki isälleni.

LYYLI.

Oliko hän suuttunut?

BIRGER.

Oli.

LYYLI.

Minuunko?

BIRGER.

Ei vaan minuun.

LYYLI.

Siitä että olet rakastanut minua!—Mitä nyt aiot tehdä?

BIRGER.

Rakastatko minua?

LYYLI.

Rakastan.

BIRGER.

Voisitko sittenkin rakastaa minua, vaikka olisin julma sinulle?

LYYLI.

Voin.

BIRGER.

Jos emme—esimerkiksi, voisi—mennä naimisiin?—

LYYLI.

Emmekö menisi naimisiin.

BIRGER.

Tarkoitan heti. Katso, minun täytyy jatkaa lukujani—asua Helsingissä vanhempieni luona. Olen riippuvainen heistä. Voisitko odottaa—

LYYLI.

Voisin.

BIRGER.

Minä olen puhunut sinusta äidilleni. Minä olen pyytänyt että hän sijoittaa sinut sisarensa luo maalle. Minä tulen usein tervehtimään sinua—usein—

LYYLI. (Itkee).

Oi Birger!

BIRGER.

Koeta nyt olla järkevä hyvä Lyyli—tämä on ainoa mahdollinen pelastuskeino tässä ahdingossa—

LYYLI.

Milloin pitää minun lähteä?

BIRGER.

Vaikka ensi viikolla.

LYYLI.

Sovitko vanhempieni kanssa?

BIRGER.

Kyllä!—Minä suoritan kustannukset! Onhan se minun velvollisuuteni. Olethan minun morsiameni?

LYYLI.

Birger!

BIRGER.

Mitä?

LYYLI.

Ostammeko kihlasormukset?

BIRGER.

Emme vielä.

LYYLI.

Miks'emme?

BIRGER.

Me emme voi.

LYYLI.

Miks'emme voi olla kihloissa?

BIRGER.

Sehän on turhaa.

LYYLI.

Menemmekö naimisiin?

BIRGER.

Miksi sitä kysyt?

LYYLI.

Menemmekö me naimisiin?—Kihlaatko minua isältä ja äidiltä? He tahtovat sitä, muuten en uskalla ikinä palata kotia.

BIRGER.

Voit asua muualla. Isäsi ja äitisi. Muista—onhan minullakin isä ja äiti. En tahtois heitä loukata—saattaa heille surua. He tahtovat että menisin naimisiin erään sievän ja varakkaan tytön kanssa, joka on rakastanut minua monta vuotta. Minä olin sitoutunut häneen, ennenkuin opin tuntemaan sinut. Hän on myöskin onneton jos hylkään hänet. Oh Lyyli, tämä tuska on helvetin tuska! Jos sinä rakastat minua todellakin niin anna minun—anna minun rakastaa sinua menemättä kanssasi naimisiin. Minä en rakasta tuota neitiä, minä rakastan sinua, Lyyli, minä kasvatan lapsesi suureksi—minä muistelen sinua kuin nuoruuteni unelmaa. Minä olen heittiö, kurja, vaivanen. Sääli minua, vaan älä minua vihaa. Lyyli anna minun muistossani rakastaa sinua!

LYYLI.

Minä olen tätä aavistanut. Minä olen sitä itselleni kuiskannut. Minä en vihaa sinua Birger parka, minä vaan säälin sinua. Sinä et ole huono, sinä olet heikko. Sinäkin olet haaveillut elämän kauneutta! Sinä et jaksanut haavettasi toteuttaa, sinä et voinut olosuhteita vastustaa—

BIRGER.

Oh!

LYYLI.

Minä en tahtoisikaan sinua itseeni sitoa. Mikä onni olisi minun tietää, että sinä, velvollisuuden tunteesta minut naisit.—Ei Birger! Minä olen näinä kahtena viikkona ajatellut enemmän kuin uskotkaan, minusta on kuin olisi koko olentoni järkkynyt, kuin olisin alkanut elää uutta elämää.

BIRGER.

Ah!

LYYLI.

Minä rakastin sinua niin äärettömästi, että olemukseni oli yksin täyttynyt sinusta, että sieluni kuihtuu eroamisemme jälkeen.—Kuin eläisin minä valhe-elämää, jossa ulkonainen hengitys käy, mutta sisin sydän on kuollut.—Minä olen elänyt kuin monta vuotta, ja kuitenkin on aika suhahtanut ohitseni kuin linnun siivillä. Se on vierinyt pois, eikä ikinä enää palaja!

BIRGER.

Lyyli!

LYYLI.

Sinä et rakastanut minua sillä rakkaudella, joka on yksin oikea, vaan joka ei löydy kuin yhdessä tuhansista maan päällä.

BIRGER.

Lyyli nyt olet kiihoittunut, enkä sitä kummeksi. Koeta rauhoittua ja katsoa todellisuuteen semmoisena kuin se on. Joko me välitämme maailman ennakkoluuloista ja juoruista taikka emme. Mutta jos sinä kysyt ensin mitä isäsi ja äitisi, kummisi ja tätisi, pipit ja papit asiasta arvelevat. Silloin minä tietysti pidän huolta minunkin seurapiirin tuomiosta ja vanhempaini tahdosta. Eikö se ole selvää.

LYYLI.

Selvää on minulle vaan se että te miehet rakkauden nimellä tarkoittatte muuta kuin me naiset! Nyt tunnen itseni melkein onnellisemmaksi siitä, ett'et minua itseesi sido. Ehk'en olisi jaksanut taistella kahden edestä.—Nyt voin taistella yksin. Hyvästi! Tule onnelliseksi, jos voit! Nyt tiemme eriävät ijäksi!

BIRGER.

Jos voisin!

LYYLI.

Sinä et mitään voi. Ehkä nyt voit tunteesi vallassa jotain luvata, ehkä nyt olet oma itsesi,—vaan seuraavassa hetkessä pelkääät ystäväsi halveksimista, ihmisten moitetta.—Ei Birger, nainen voi rakastaa miestä, joka on hänelle julma, vaan miestä jota hän halveksii, on hänen vaikea rakastaa.

BIRGER.

Lyyli!

LYYLI.

Hyvästi Birger! Sanoinhan jo, nyt tiemme eroavat ijäksi. Lapseni tahdon itse elättää, minä yksin. (Pois).

Esirippu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LYYLI: VIISINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of

this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work

is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.